

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-határon belül soronként 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitár postáért 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyenlő
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 152

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 152.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Szombat, október 19.

Mai számunk főbb közleményei:

- Hetvenöt százalék a pótdó.
- Lesz-e ellenzéki fuzió?
- Aszfalt a sártengerben.
- A balkáni háború.
- Schönberger Róza halála.
- Megvádolt mészárosok.
- Tarkaságok.

Lesz-e európai háború?

Arad, október 18.

A pénzücok koronázatlan királyai olyan szorongva lesik most a háborúról szóló jelentéseket, mint máskor a bohém bonviván színész azt a szót, amely tudtul adta, hogy leszámították-e a százötven korona értékű váltócskáját. Minden száraz levél zörgésére megriadunk, amelyet a balkáni szélvész felénk sodor, mert azt hisszük: na, itt van az európai háború tüzes villáma, amely úgy fölborítja a mi nyomoruságos kis egzisztenciánkat, mint az alföldi forgószél a faluszéli csószkunyhót.

Dehát lesz-e csakugyan európai háború? Elmult-e már a veszélye ennek a földrengéshez hasonló istencsapásnak? Megtörténik-e az, amit az agg uralkodó kívánt: csodákat fog-e művelni csakugyan a diplomácia? Tudjuk, ha csak Ferencz Józseftől függene a monarchia, vagy Európa békéje, akkor nem kellene most szorongó érzéssel lesni: mit mond Szaszanov, vagy mit hazudik az orosz diplomácia a félhivatalos Rosszia hasábjain? De sajnos, ahhoz

egyetlen uralkodó se elég erős, hogy megtudja akadályozni négy-öt állam fölforgató szándékát és alattomosan érlelt hódító étvágyát megtudná rontani.

Vajon komolyan hihetünk-e az orosz békehangoknak? A nagy szláv birodalom belső életének ismerői súlyos beszédekben és maradandó értékű újságcikkekben azt jósolják, hogy Oroszország nem viselhet ma háborút. Nem a külső ellenség tartja ettől vissza, hanem a belső háborúságoctól fel. Oroszország nagy puszkaporos hordóhoz hasonlít, amelyet maga az uralkodó robbantathatna föl, ha háboruba szólítaná népét. Ez a nép, ez a hadsereg, amelyet évezredek elnyomása fojtogat, olyan lázadásban törhetne ki, amely a ma nagyszerű birodalom szétmállását eredményezhetné. Kétséges, hogy az orosz kormány kockára teszi-e állama biztonságát a kis Montenegróért, vagy a többi balkáni államok barátságáért? Nem valószínű, hogy Oroszország fegyverhez nyulna még akkor is, ha mi a novibazári Szandzsákba — a két szláv kar emez elválasztó hidjára — vezetjük is katonáinkat, hogy azt a marakodó államoktól megvédelmezzük.

És lássuk Franciaországot. Az ember, természetesen, hogy ezt a nagy kavarodást látja, szétnéz a nagyvilágban és számlálja barátait és ellenségeit. Mit csinál Franciaország, ha kezdődik a nagy harc? Franciaország, úgy látszik, barátunk. Már tudniillik afféle balkezes barátunk, muszaj-atyafi. A szive ugyan csöppet sem fáj értünk, de annál jobban — a zsebe. Ez pedig érzé-

kenyebb szerv a szivnél. Franciaország remeg a háborútól, mert félti szép sárgahaju, aranymosolyu millióit, melyekkel a Balkánon és milliárdjait, melyekkel Oroszországban érdekelve van.

Ő jól tudja, hogy ha a szerbet meg szövetségeseit megverik, az ő millióin és milliárdjain püfölik el a sort, ha pedig győz a szent szövetség, az autonómiákat talán megkapja a bő bugyogós nemzet, de az ő milliói és milliárdjai csak valamikor a jövő századokban látják viszont a Szajna partját. És hogy ő, a gall kakas, mely közel négy évtizede fájdalmasan kukorékol Elzászért és Lotaringiáért, a nélkül, hogy ellenfelének mert volna ugrani, most a szerb álmokért tegye meg ezt, silány tréfánál is rosszabbnak tetszik szemében. Franciaország tehát fájó zsebbel és szivvel remeg a békéért. Ő csak veszíthet ebben a háboruban anélkül, hogy egy szikrányi hasznót is remélhetne ebből a tömeggyilkolásból.

Most, hogy Olaszország megkötötte a békét vitézül harcoló ellenfelével, szemernyi kilátás sincs arra, hogy segítő kezet nyújtson Montenegrónak. Hiába apósa Nikita az olasz királynak, hiába remeg most a csodaszép Elena olasz királyné a maroknyi népért, nem hiszi Európa, hogy a tüzes szemű koronás asszony kedvéért Viktor Emánuel felborítaná Európa egyensúlyát.

Angliának a Balkánon nincsenek terület hódító ambíciói, mert meglegszik ama nagy piaccal, amelyet árucikkeinek Mohamed országa nyújt. Németország azt akarta

Szöke hölgy, kék drapériák.

Írta: Brázay Emil.

Inasom apró porcelánt tett eléme s öntött a súlyos morkából. Aztán egy hosszukás fehér papirszeletet csusztatott kis ezüsttálcáról a kezembe, melyen goromba primitívseggel írva ez a párszó állt: — Barátnője öngyásága, a Lola, kereste uraságotat.

Elolvastam és azt mondtam jól van, mehet. Inasom kiment és én hatalmasat kacagtam. — Zseniális számár ez a Kurt, — mondtam csodálkozó társaságomnak s barátnőm is átjött a szomszédos budoárból.

— Nagyon ostoba fiu az inasod — hagyta helyben belépő barátnőm s én erősen csodálkoztam; annál is inkább, mert belépő barátnőm nem Lola volt, hanem Hilde, akit azonban valószínűleg épugy szeretek, mint Lolát, vagy többi barátnőimet.

— Miért? — kerdem hát.
— Képzeldék — feleli barátnőm, Eibenschütz Kamilla elszett vékony koloraturájával, — képzeldék, multkor itt hagytam a puderés szelencémet, de Kurt nem akar róla tudni... Bizonyára a szeretőjének vitte el.

— Ó, ezt a leghatározottabban kétségbe kell vonnom — feleltem Hildének. — Kurt különben is házas ember, a feleségének pedig senki sem lop, legfeljebb a szeretőjének... Talán máshol felejtette? — kockáztattam meg egész apró maliciával.

Hilde finoman — nehogy kárt tegyen frissen beretvált arcomon — pofon legyintett és nem szólt, nem mosolygott semmit. De a szemei hirtelen és kíváncsian rátévedtek a kis papirszeletkére, melyet még mindig az ujjaim között simo-

gattam. Hirtelen kicsi darabokra tépdestem; különösen azt a részét, melyen Lolát sejtettem. Kurt, ugyanis mátol fogva — indokolt óvatosságból — papíron jelenti a mondanivalóit, ha vendégem, főleg pedig női vendégem van; mert multkoriban elkövette azt az óriási — és egy inasra okvetlen kompromittáló — szamárságot, hogy Hilde jelenlétében, hangosan jelentette: — „Barátnője öngyásága, a Dóra, kereste uraságotat!” Ebből persze szédületes szecénák támadtak s csak hosszú kimagyarázás után bonyolódunk kifelé a kellemetlen tévedésből. Hilde ugyanis elhitte, hogy bejelentett barátnőm, Dóra, tulajdonképen barátnőmnek a barátnője s csupán őt kereste nálam. Hilde különben is az a ritka barátnő, aki hajlandó mindent elhinni és — bár hűség-ügyekben határozottan pesszimista — hajlandó mindenben meg is nyugodni.

Hilde még szeretett volna pár szót sirni el-tűnt puderés szelencéje fölött, de az ajtó függőnye mögött ismét elötűnt Kurt, az inasom. Pehelykőnyű meghajlással nyújtotta felém apró tálcáját. Társaságom nehezen fojtotta magába a mosolyt s Hilde az ablaknak fordult, hogy kinevetesse magát. Kedves, jólelkű lány: még az inasomat sem tudná megbántani.

Kis, aranyzegélyű kartonlap volt, melyen kalligrafált betűkkel ez állt: „Szöke hölgy, kék drapériák”.

— Kérem, — mondtam inasomnak.

Kopottképű, vörös fiu villant föl az ajtóban:

— Elhoztam a képet, amit meg méltóztatott vásárolni — szólt s egy kis számlát lobogtatott az ujjai között.

— Inasom ki fogja fizetni — feleltem; — a képet pedig kérem behozni.

Meghajolt és kiment. Inasom pedig egy nagy vásznat hozott be s a társasággal szemben falnak állította.

Hilda — mikor rápillantott a furcsa viszontra — kacagni kezdett és (Kamilla Eibenschütz koloraturájával) megkérdezte, hogy:

— Mi ez?

— Szöke hölgy, kék drapériák — feleltem s rágyújtottam egy cigarettára.

Most már mindenki odameredt a különös képre.

— Szöke hölgy?... kérdezte egyik barátom, aki majd összeszedült a kaotikus szin-tumultus nézésétől.

— Kék drapériák?... kérdezte koloratura barátnőm és beleharapott egy rózsaszínű banánba.

Egy ideig csönd maradt a kérdések után. Készületlenül találtak; magam sem voltam egészen tisztában a képpel, melyért pedig egészen csinos összeget fizettem.

Megróbáltam.

— Ha már nem analizálhatom ki nektek a kép poémáját, hadd meséljem el azt a tragikus kalandomat, melynek árán eljutottam hozzá...

— Kaland?... kérdezte Hilde rezignált fölcsillanással, mint aki semmin se lepődik meg.

— Tulajdonképen ostobaság; de sok jókarral kalandnak is nevezhetem. Az utóbbi mindenesetre a megnyugtatóbb...

— Tehát... hallottatok már a futuristákról? Fialat és bornirt festő-gárda. A jövő festőinek nevezik magukat. Egy kis pavillonban, a Tiergarten mellett, falra akasztottak egy egész sor ré-

eddig, amit mi. De most nem hallatja a szavát, ami elég gyanus tünet. De mégse olyan jelenség, amely komolyan nyugtalanítana bennünket.

Igy föllátva a horoszkópot, talán nincs ok az izgalomra. Talán nyugodtan készíthetik a bankfejedelmek az idej mérleget és a kardforgatástól elszokott Wallenstein hadnagyok a „szegény tartalékosok“ szivszorongás nélkül rajzolhatják a főkönyvekbe a pohos számokat.

Igy... talán... De ezt a szilárdnak látszó békepalotát könnyen lerombolhatja két alkotni vágyó férfi, akiknek váratlan gyorsasággal keletkezett forró barátkozását mindjárt gyanus rettegéssel nézheték a béke barátai. Az egyik a hódító álmodó Vilmos császár, a másik pedig a magyar és osztrák trón várományosa. Mindketten a „gyanus“ jelzést kapták az európai diplomácia főkönyvében. Az elsőről nagyon is jól tudjuk mit akar, a másodiktól — sajnos — semmit se tudunk biztosan. Kitudja: melyik a veszedelmesebb?

Hetvenöt százalék a pótdó.

— A főszámvevő előterjesztése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 18.

Sok rendkívüli körülmény járult ahhoz, hogy a jövő évi városi költségvetés még mindig nem fikszirozható. Igen sok bizonytalanság merül fel a büdzset körül, ezeket a tanács legutóbbi ülése alkalmából ismertették is. Nem ismertették azonban az előiránnyal egyetemben a főszámvevő kísérelését, melyben Kétyi János évről-évre megszokta indokolni a költségvetés keretében beálló nevezetesebb változásokat és egy-egy gondolattal is szolgál a közigazgatás szűk korlátain kívül eső szociális tevékenység részére is.

Ez évben a főszámvevő jelentése elmaradt, nem került a tanács elé a költségeliránnyal és csak majd a hármadik bizottságnak lesz módja, hogy foglalkozzék vele. A jelentés két szempontból érdekes. A főszámvevő első sorban is a pótdó kulcsát az időközben beállott változások alap-

ján a tanácsi határozattól eltérően *hetvenöt százalékban* állapítja meg és eszerint *egy százalékkal* kisebb, mint a tavalyi.

Ennél azonban sokkal fontosabb és bizonyára sok vitára anyagot tartalmazó az a része a jelentésnek, melyben az Acsev. adójának felhasználásáról beszél, mert ez az első hivatalos megnyilatkozás, mely ebben a rendkívül nagy jelentőségű kérdésben elhangzik.

Jóllehet, mondja a főszámvevő, az 1913. évben biztosan beáll az Aradi és Csanádi Vasutak adókötelezettsége is, ezt az adót azonban az 1886. évi XXI. t. c. rendelkezései miatt és azért sem vehettem a községi adókulcs leszállításának alapjául, mert ezen Arad szab. kir. város égisze alatt felvirágzott közlekedési vállalat adójárulékát nem a községi adó leszállítására, hanem a város felvirágoztatásának, a polgárság jólétének előmozdítására hivatott negyszázású, biztos jövedelmezőségű gazdasági bevételi források, a lóvasut, a gázgyár, villamvilágítási vállalat megváltására, a város közegészségügyének fejlesztésére és ezzel kapcsolatban közegészségének csökkentésére, hivatott teli népfürdők és iskola fürdők létesítésére szükséges beruházási kölcsöntöke amortizációjára tartom célszerűen felhaználardónak, mert a városok életében mind hangsúlyosabban nyilvánul meg az az óhaj, hogy a közszükséglet biztosítását községi feladataik körébe vonják. A várospolitika ezen újabb irányzatában vette ki már több város a magánvállalkozás köréből és vette községi kezelésbe, a közbiztonság érdekeinek szolgálatába a közvilágítást, a forgalom fejlesztése érdekében a szolgálatába és városgazdasági célokból, jövedelmi forrás nyitás okából a közúti közlekedést és ezekből olyan jövedelmet élvez, melyből a közel jövőben összes közigazgatási költségeit is fedezheti amellet, hogy a magánszükségletet is kedvezőbb áron látja el, mint a magánvállalkozás. Az Aradi és Csanádi Vasutak évi községi adójáruléka olyan összeg, melyből teljes biztonsággal törleszhető volna az a kölcsöntöke, mely az ilyen vállalatok megváltására szükséges.

A főszámvevő szociális programja igen szép. Azonban utalni kell arra, amit az Aradi Közlöny akkor írt meg, mikor hírül adta, hogy az Acsev. az adóját jövő év április elsejétől fizeti. Azt írta, hogy az Acsev, mint a város életében fontos szerepet játszó közigazgatási tényező és most, mint a város legnagyobb adófizetője méltán és jogosan kíséri figyelemmel a városi gazdálkodás körül történőket és kérdés: vajon nem az az intenciója-e, hogy ez a hatalmas jövedelmi szaporulat a polgárság terheinek könnyítésére fordíttassék?

buszt s azt várják, hogy az emberek fejtsék meg őket... Az én esetem a vernisszázsról datálódik.

Sok-sok ember; olyanok, akik nem igen tudnak jobbat délelőtre s azt hiszik, hogy okvetlen ott kell lenniük. Magam is el szoktam menni; ilyenkor nem veszem észre, hogy unatkozom. Különben is előkelő dolognak találom ebéd előtt képeket nézni. A képek különösek voltak, rikitó példák s a vernisszázs publikuma sokat kacagott. Ez a kép itt talán nem is keltett nagyobb feltűnést, kissé nagyon is tuzozta a programját, de nekem mégis hosszabban oda fogta a szememet, mert pár lépésnyire előtte egy fiatal hölgy nem vette le a róla a tekintetét. Hol a hölgyet néztem, hol a képet. Különös, gondoltam, mennyire érdekli ez a kép, mintha nem is rajta, de mögötte keresne valamit. Magam is leültem egy fotelba s ettől fogva együtt néztük. Kilapoztam a katalógusból s ez volt a címe: „Szöke hölgy, kék drapériák.“ Kommentár is volt hozzá, egy egész oldal, mit maga a kép festője írhatott csak, mert rajta kívül talán senki sem értette meg. Egy fiatal, szöke, reggel hangulatu nőről van szó, aki kék drapériás függöny mögül lép ki az erkélyre s körülnézi a várost. Ebből persze, — mint itt láthatják — alig vehető ki valamit is, de nem is az a célja állítólag ennek a vászonnak, hogy egy hirtelen exponált képet adjon, de színekkel akarja illusztrálni azt az impresszió tömörülést, melyet a szöke hölgy az erkélyre való kilépésekor, az egyben inspirált...

Mindez, ugye, különösnek hangzik? De hölgyem még mindig odameredt a képre. Meg van babonázva, gondoltam. És nagyon érdekelt. Pár perc múlva már találkozott a tekintetünk. Érdekes nőnek látszott, kissé fölületesen öltözve, kissé

fölületesen frizurázva, de alapjában elég rátermett arra, hogy egy férfit — egy unatkozó férfit — érdekelhessen.

— Okos nő — gondoltam, — ő megérti ezt a képet, lát mögötte valamit, s bizonyára el is hiszi. — De aztán már nem néztem tovább a képet. A nőt néztem, az okos szemét, a hanyag kacékoskodását s örültem, hogy el tudtam vonni a képről a szemét. Nagy siker, intéztem el magamban s dögöd az örömem akkor, midőn hölgyem fölállt s gyöngye visszafordulásal kiment a tárlat előtti parkba. A nap nagyon sütött s én kissé merésznek éreztem magam... De csak pár szót váltottunk; hogy holnap délelőtt, ugyanitt, a „Szöke hölgy, kék drapériák“ előtt.

— Ami ezután történt — az a kép hozzám való eljutásának tragikus története. Hölgyem tényleg ott ült a furesza színek előtt és várt. Átesve az üdvözlések klasszikus banalitásain, hölgyem kijelentette, hogy elragadtatásának — már mint a kép iránt — nincs határa és hogy kísérem be a tiükári szobába, érdeklődni a kép árá iránt.

— Ötszáz márka — mondotta egy nagyhaju ur, aki bizonyára szintén a pemzlijével vergődik keresztül az életben.

— Sok — mondotta az extázisig elragadtatott hölgyem. Sok, kissé sok...

— Ez az ára — mondotta a nagyhaju ur, erős guszussal, mint a még azt akarná hozzátenni, hogy neki mának is többbe van.

— Uram, — szólalt meg ismét a hölgy — háromezer márkát adnék érte. Annyit bizonyára megér — fordult aztán hozzám; — nemde?

— Annyit minden bizonytalansággal megér, — hagyta helyben; — esetleg háromezeröttszáz márkát is...

— Gondolja, uram? — villant föl a ver-

Lesz-e ellenzéki fuzió?

(Bizalmas tanácskozás Justh Gyulánál.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, október 18.

Ismeretes dolog, hogy az ellenzéki pártok közös intéző bizottsága legutóbb tartott tanácskozásán az ellenzék egy pártba való egyesítésének gondolatával is foglalkozott. Az egyesülés szükségét különösen a bécsi delegáció-ellenes expedíció óta minden pártból sokan hangoztatták, leginkább a közkatonák közül, sőt Károlyi Mihály gróf személyében már ki is szemelték az egyesült nagy ellenzéki párt vezérét.

Az egyesülés tervét sokan már annyira előrehaladottnak érezték, hogy a mostnában készülő együttes párttervezetnek egyebek közt ebben az irányban is állást kellett volna foglalni. A Justh-pártban szintén erős visszhangra talált a fuzió ötlete, amelytől eleinte maga Justh Gyula sem idegenkedett, az alvezérek közül azonban Batthyány Tivadar gróf és Holló Lajos kezdetől fogva elleneztek a tervet, mint a mely szerintük a párt eddigi radikális politikáját megbenitaná.

Tegnap délután öt órakor a Justh-pártiak Budapesten időző tagjai bizalmas beszélgetésre gyűltek össze Justh Gyula Revicky utcai lakásán. Ebben a bizalmas tanácskozásban meghánytákvettek a politikai helyzet valamennyi aktuális kérdését s így tisztázták a pártnak az egyesülés dolgában való álláspontját is. A vita eredménye az volt, hogy a párt szükségesnek tartja ugyan a többi ellenzéki párttal való szoros együttműködést s az eddigi szövetkezés föntartását s ahhoz a maga részéről teljes hűséggel ragaszkodik is, az egyesülést azonban, mint a mely szükségképen maga után vonná a párt intranzigens politikai irányának elhalványítását és föladását, nem tartja kívánatosnak.

Ez nemcsak a választójog dolgára vonatkozik. A párt tagjai közül ugyanis többen utaltak a közelmúlt politikai küzdelmek tanulságaira, nevezetesen az önálló bank miatt támadt szakításra, amely azt mutatta, hogy jóllehet elvileg egyetértének a függetlenségi képviselők az önálló gazdasági berendezkedés kérdésében, a megvalósítás módjában és taktikájában lehetetlen volt az ellentétes álláspontokat összeegyeztetni. Most, hogy a vámszerződés lejártával ez a kérdés megint időszerű lesz, előre attól lehetne tartani, hogy a régi ellentétek újra olyan feszítő erővel támadnának föl, a mely a mostani egyesülés eredményét

nisszáza hölgye. — Azt hiszi, hogy megér annyit?

— Határozottan — feleltem s a nagyhaju pemliző azt mondta, hogy az igazgatósággal fog értekezni azonnal, vajon tehető-e árendemény? Két perc múlva visszajött.

— Uram, — mondotta felém, — az igazgatóság kivételesen odaadja Önnek a képet három-ezeröttszáz márkáért... Szabad kérnem becses nevét és címét?

— A hölgy óhajtja a képet — mondottam, elhárítva magamtól a megtisztelő ajánlatot.

— Ó, uram — felelte most a kedves hölgy — nem teszem szívesen, de átengedem önnek. Bizonyos tekinteteken pedig örülök, hogy az értékelesnél körübelül találkoztak a nézeteink...

— De — tiltakoztam; minden eredmény nélkül.

— Semmi „de“ — mondotta; — udvariasság volna tőlem ön elől elhalászni a képet, melyre ön alkudott... és ötszáz márkával többre is becsülte.

Tovább nem győztem hallgatni az erőszakos udvariasságot. Előleget adtam a képre és otthagytam a névkártyámat. Kint a nagyteremben aztán találkoztam vele s mint egy érthetetlen tárgyra, ugy bámultam rá.

Itt Hilde erős kacagásba tört.

— Ohó, — csillapítottam barátnömet, — a point csak most következik. Harmadnap az állatkertben összetalálkoztam a vernisszázs hölgyével. A hosszuhaju pemliző karján libogott fel-alá, katonazenék melódiáira.

— A férjem — mondotta a hölgy, midőn hozzájuk léptem; nagyon örült és megtisztelve érezte magát, hogy annyira érdeklődött a képe iránt és meg is vette...

Tovább aztán nincs.

hova-hamarább veszedelemmel fenyegetné a valószínűen újabb szétszakadást is okozna.

A Justh-pártnak az egyesülés ellen való ez állásfoglalása folytán egyelőre lekerül a napirendről a fuzió terve, bár az ellenzéken még most is sokan hangoztatják, hogy a tömörülést meg lehet és meg kell csinálni a Justh párt vezéreinek ellenére is, mert a párt tagjainak többségében meg van erre a hajlandóság.

Aszfalt a sártengerben.

— Az Erzsébetváros rendezése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 18.

Az aradi lapok állandó rovatában „Sártenger az Erzsébetvárosban, Jelenetek a legsárosabb városrészből, Kocsiból kiesett koporsó-cimékkel nem tulzott, nem fantázia szülte leírásokkal ostromolták a város vezetőségét és követelték, hogy tegye meg kötelességét, szüntesse meg azt a szégyenletes különbséget, mely a belső és külső városrészek között a forgalmi utak miatt tényleg megvan. A törvényhatósági bizottságban majdnem minden alkalommal elhangzott a már sablonossá vált interpelláció, melyre az volt az állandó felelet, hogy a 680 ezer koronás kölcsönből minden jóra telik és az Erzsébetváros varázsütésre új életre kell. A kölcsön jóváhagyását azonban hónapok óta hiába várja a város és ha itt lenne is a jóváhagyás, hol lehetne ma ekkora összeget kölcsön kapni?

A jövő évi kövezési program összeállításával foglalkozott a mérnöki hivatal és e munkálatok közben arra az örvendetes felfedezésre jutott, hogy a kövezet-alap ismét felesleggel zárul. Éveken át szünetelt az utépités és most 34 ezer korona áll a törvényhatóságnak egy nagyobb szabású utcaburkolási program végrehajtására, illetve annak költségeit törlesztéses kölcsönrel fedezheti, mert az említett összeg az annuitást biztosítja. Minthogy a valószínűség az, hogy a kövezetvám bevételek szaporodni fognak, a jövőre nem kell attól tartani, hogy esetleg a deficitet pótdóval kell fedezni, de ha úgy lenne is, akkor sem követne el bünt a törvényhatóság, mert nem egyszer mondotta ki, hogy a külvárosok fejlesztésének költségeit szívesen viseli az egész város közönsége.

Ma délután Lócs Rezső gazdasági tanácsnok elnöklésével a közlekedési bizottság tárgyalta a mérnöki hivatal elaboratumát és egyhangulag hozta meg határozatát, melylyel azt javasolja a törvényhatóságnak, hogy rendeljen el kétszázhuszonöt ezer korona összegig olyan utburkolási munkákat, melyek a 680 ezer koronás, már megszávozott kölcsönösszegben nem nyernek fedezetet. Rendelje el továbbá soron kívül a Varjassy Lajos-utca sűrű aszfaltozását, az Illés utca makadám fedését, noha ezek az említett kölcsön alapján szolgáló rendezési programban foglaltak. Ez utóbbiak költségeit csak akkor folyósítsa az esetleges vállalkozónak, ha a kölcsönt a város már felvette.

A mérnöki hivatal javaslatát *Nachtnébel* Ödön tb. főmérnök ismertette és elfogadásra ajánlotta.

A 225270 koronában kontemplált munkálatok keretében fel van véve:

A Vizesi ut 1-2 kilométer hosszúságban leendő kocka kő burkolása és egy utkaparó ház építése, összesen 99 ezer koronáért.

A vasuti felüljáró apró kockák fedése tíz méter szélességben 47 ezer koronáért. A város most minden évben annyit költ erre a közlekedési objektumra, mint az említett összeg annuitása és sohasem jó a felüljáró. Állandóan javítják és mindig rossz.

A program harmadik részében oly makadám utak *kavicsolását* veszi tervbe a mérnöki hivatal, melyeket 10—12 év óta nem javítottak. Ezek:

Darányi János, Akác, Péter, Angyal, Határ, Gyár, Közép, Eke-Vajda, Koszoru, Erdélyi, Zsidó temető, Gál László, Simándi, Schwaidel József, Török Ignác, Török Gábor, Edelpacher, Dezső, Demeter, György, Mihály, Miklós, Csutora, Mikos Kelemen és Kosár utcák. Összesen 2070 köbméter fedő anyag szükséges 10350 koronáért.

A *Vágóhid*-utca makadám alapjának elkészítésére 5460 koronát irányoz elő a mérnöki hivatal, míg a *Szeke*-utca csatornázására 4572 koronát. Érdekes, hogy erről az utcáról megfeledeztek, mikor a külvárosokat csatornázták.

Ezután a főmérnök utalva az aradi sajtóban állandóan elhangzó panaszokra és a saját tapasztalatára, a melyek szerint valóságos csoda, hogy az erzsébetvárosiak még nem ragadtak meg radikálisabb eszközöket az ut mizériák megszüntetésére, igen melegen ajánlotta a bizottságnak, hogy a városrészből kivezető Borona, Sarló, Kapa, Kasza-utcákat továbbá a báró Andrányi Károly-utcát, ezek után pedig a többi harántfutó utcákat öt méter szélességben fél kocka kővel, egy méter szélességben pedig tört kővel burkoltassa. Az összes munkálatok 205270 koronára rugnak. Hat százalékos annuitással évi 13526 korona kell a fedezetre.

A most ismertetett utjavítási program megvalósítása pedig évi 33808 korona kamat és tőke törlesztésnek felel meg, amit a kövezet alap 34600 korona feleslege bőven fedez.

A főmérnök előterjesztésének pénzügyi részét nem helyeselte *Kilényi* János főszámvevő, mert szerinte az adóreform következtében nem kizárt dolog, hogy a községi adóbevételek csökteni fognak és a kövezetvám alap a vasutak decentralizációja folytán szintén vissza fog fejlődni. Ezért helyesebbnek tartaná, ha önálló kölcsönt venne fel a város. Az ut berendezési munkálatok sűrűs végrehajtását azonban ő is szükségesnek tartja.

Zima Tibor, *Szathmáry* Károly melegen pártolták az Erzsébetváros érdekeit szolgáló javaslatot és a bizottság azt egyhangulag el is fogadta. Kimondotta azt is, hogy az említett városrész legfőbb forgalmi utvonala, a *Varjassy Lajos*-utca aszfalt burkolását is sűrűsnek tartja és azt javasolja a közgyűlésnek, rendelje el, mert fel van véve a 680 ezer koronás kölcsön terhére. A főszámvevő azt proponálta, hogy a vállalkozónak fizessen a város 5% kamatot, míg a kölcsönből kifizethetné a követelését. *Lócs* tanácsnok ezt elleanozta, mert a miniszter az ilyen kamatos üzleteket úgy sem hagyja jóvá. Ha a vállalkozó elkészíti az aszfaltozást azzal a feltétellel, hogy a pénzt a kölcsön folyósításakor megkapja, akkor sűrűsen elrendelheti a munkát a közgyűlés — mondotta az elnök. A bizottság ilyen formában tesz javaslatot a közgyűlésnek.

Az *Illés* utca soron kívüli burkolását is javaslatba hozza a bizottság a közgyűlésnek ugyanilyen feltételek mellett.

VÁROS ÉS MEGYE.

Folytatólagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1912. évi október hó 23-án d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 34. A tiszti ügyészség bemutatja a Göncz Józseffel a szin- és bérház tetőzeténél szükséges attika bádózos munkák elkészítése tárgyában megkötött szerződést. 35. U. az *Diamant* Ferenczel a kulturpalotánál szükséges villamos jelző- és telephon-berendezések tárgyában megkötött szerződést. 36. U. az *Göncz Józseffel* a szin- és bérház bádóztető javítása tárgyában megkötött szerződést. 37. U. az az aradi butorkészítő szövetkezettel a kulturpalota butorainak szállítása tárgyában megkötött szerződést. 38. U. az *Czeiler* és *Szathmáry*-céggel a községi polgári és leányiskolánál szükséges butorok szállítása tárgyában megkötött szerződést. 39. U. az „Az Ujság” lapvállalattal hirdetés ki tétele tárgyában kelt beadványa.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Megvádolt mészárosok.

— Goldschmiedt Mihály feljelentése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 18.

Goldschmiedt Mihály aradi kereskedő néhány hét előtt feljelentést tett a királyi ügyészségnél több aradmegyei mészáros ellen, akiket azzal vádolt meg, hogy őt megcsalták és érzékenyen megkárosították. A feljelentés szerint *Goldschmiedt* még az év elején szerződést kötött a vidéki mészárosokkal a levágott marhák bőrének megvásárlására. A szerződés megkötése után az egyes mészárosoknak foglalót adott, több száz koronát az átveendő bőrök árára előlegképen. A vidéki mészárosok azonban rövid idő múlva nem tartották be a szerződést és amikor *Goldschmiedt* megbízottja a bőrök átvételére megjelent náluk, azt adták tudomására, hogy a bőröket már másnak adták el. A kereskedő ilyenformán ezer koronánál nagyobb összegű foglalót veszített el és ezenkívül elmaradt haszon címén még nagyobb kárt szenvedett. Legjobban megkárosította a feljelentőt *Takács* Lajos volt pécskai mészáros, aki az átvett tetemes nagyságu foglaló ellenértékében egyáltalán nem szállított bőröket *Goldschmiedt*nek. Amikor a feljelentett mészárosokat az aradi törvényszéknél kihallgatták, mindannyian azt vallották, hogy nem érzik bűnösnek magukat, mert a szerződést *Goldschmiedt* szegte meg. A mészárosok szerint az aradi kereskedőnek nyomban a marha levágása után kellett volna minden egyes állatbőrt átvenni, azonban ezt egyszer sem tette meg, hanem napok múlva jelentkezett az addig már összeszáradt és súlyából veszített bőr átvételére. Miután pedig a mészárosok súly szerint árusítják a bőrt, a kereskedő ezzel a késlekedéssel nekik kárt okozott és így ők jogosan adták el másnak a bőröket.

Goldschmiedt Mihály a mészárosok védekezésére azzal válaszolt, hogy a frissen nyuzott nedves állatbőrt nem szokás átvenni, de különben is a szerződés nem kötelezheti őt arra, hogy minden egyes bőrért kimenjen vidékre és költségeit szaporítsa. Az aradi törvényszék fogja legközelebb eldönteni a vitás állatbőrök kérdését.

§ Rágalmak egy pénzügyőri szemlész ellen. *Rosenfeld* Géza harminenyolc éves lippai ügynök múlt évi július havában feljelentést adott be a temesvári kir. pénzügyigazgatóságához, amelyben *Róza* Gyula lippai pénzügyőri szemlést azzal vádolta meg, hogy nem tisztességes uton tiltott szerencsejátékot üz és hogy világos nappal részeg állapotban sapka nélkül megy a hivatalába. *Rosenfeld* Géza ügynök vádjai alaptalanoknak bizonyultak, mire megindult ellene a bünvádi eljárás rágalmazás vétsége miatt. A temesvári kir. büntetőtörvényszék *Rosenfeld* Gézát bűnösnek mondta és hatvan korona pénzbüntetésre ítélte. Vadlott felebbezése folytán az ügy ma a temesvári kir. ítélőtábla büntetőtanácsa elé került, mely rövid tanácskozás után megerősítette a törvényszék ítéletét.

§ Elkobozzák a zsidó gótai almanachot? *Budapestről* jelentik: Nagy feltűnést keltett pár hónappal ezelőtt az az almanach, — a *Semigotha* — amely *Weinmarhan* jelent meg a *Kiffenhauser* könyvkiadó cég kiadásában. Az almanach szerzője ebben azt bizonyítja, hogy az osztrák és magyar mágnások legnagyobb része magyar származású. *Crouy Chanel* gróf földbirtokos most kérvényt adott be a budapesti büntető törvényszékhez, ahol azt kéri, hogy a bíróság rendelje el ennek a könyvnek az elkobozását. A bíróság az ügyészség meghallgatása után fog majd határozni az elkobzás kérdésében.

A török seregek támadása.

(Az első győzelem Bulgária ellen. — Görögország hadüzenete. — A szultán a háborúról. —

— Saját tudósítinktól. —

Arad, október 18.

Most már mind a négy Balkán állam részéről megtörtént a hadüzenet. A sokáig huzódzó Görögország is bejelentette, hogy fegyverhez nyul. Az ottomán birodalom pedig nem sokat vesződött ezeketán a formásokkal, hanem utnak indította csapatait a négy ellenfél ellen. A határvillongások, a Montenegrói határon diadallal bevett őrházak megívása helyett most már általános és komoly harcok következnek. Az ellentmondó hírekől nem lehet még világosan látni, hogy mi történik a négy harctéren, mert mindegyik fél csak a sikereit hirdeti, vereségeit elhallgatja.

Az bizonyos, hogy a görög határon még jelentősebb, komolyan vehető összetűzés nem történt. Montenegrót azonban már megakasztotta a török csapatkoncentráció eddig muló értékű kis diadalaiban. Szerbia határan nem áll nagyobb török haderő, de viszont a szerbek sem összpontosítottak — eddigi látszat szerint — erős sereget a szerb határra. Ami itt történik: török behatolás szerb területre, szerb előrenyomulás török földre, mind csak kisebb csapatok csatározása, albánok, bandák, előőrök portyázása lehet. A szerb-bolgár határ felől Szerbia és Teszküb irányában a Küsztenidnél összpontosított szerb-bolgár sereg sem tett még döntő lépést, sőt a legnagyobb sereg a starazagorai bolgár derékhad sem mozdult eléggé előre. Nem lehet tudni, mi a bolgár sereg késlekedésének oka — igaz-e az az angol jelentés, hogy a bolgárok óriási lövészer készlete valahol külföldön megrekedt. Annyi bizonyos, hogy a késedelmes bolgár hadmiveletek máris megboszlúzták magukat: a drinápolyi török derékhad Bulgária földjén jár és az első védelmi vonalat Filippopolisz irányában áttörte.

A balkáni háború külpolitikai vonatkozásaiban nincsen változás. Azok az aggodalmak, amelyek messzebbre kiható bonyodalmak tekintetében támadtak, most nem aktuálisak.

Ma érkezett híreink a következők:

Török csapatok utban Filippopolisz felé.

— A támadástól elkésett Bulgária. —

Konstantinápoly: Az éj folyamán érkezett újságjelentések szerint a török csapatok az első bolgár védelmi vonalat Timrasnál áttörték és Filippopolisz felé vonulnak. A török csapatok szerb területen is előre nyomultak. A szerbek több csatározásban nagy veszteséggel visszavonultak. A törökök megtámadták a montenegrói határorőházaikat és a szomszédos hadállásokat és montenegrói területre nyomulva megszállták a Velikát.

Konstantinápoly: A külügyminisztériumhoz közel álló körökben megerősítik, hogy a török csapatok utasítást kaptak a bolgár határ átlépésére. A Drinápoly közelében a határon összpontosított bolgár csapatok létszámát 180000 emberre becsülik.

Konstantinápoly: A mai minisztertanács határozatából a hadügyminisztérium parancsot adott ki, a melyben felszólítja a háboruban résztvevő összes csapatokat, hogy idegen országokba való betörésnél tartózkodjanak mindennemű kihágásoktól.

London, október 18. A török mozgósítás sokkal jobb eredménnyel végződött, mint remélték a azt hiszik, hogy Törökország már most erős támadást fog kezdeni. Drinápoly mellett negyedmillió török katona van s ugyanennyire becsülik a bolgár hadsereget is. A kombinált szerb-bolgár hadsereg, amely Úszküb megtámadására készül, kilenevenötezer ember.

Konstantinápoly, október 18. A bolgárok szerdán este nagy haderővel megtámadták a törököket Musztafa passa mellett. A harc éjjelig tartott és másnap reggel újra megkezdődött. A törököknek sikerült a bolgárokat visszaverni és négy órányira bolgár területre előrenyomulni.

Konstantinápoly, október 18. A hadügyminisztérium jelenti: Touras és Kierdzalinál török csapatok négy óra járányra hatoltak be az ellenség területére és egy bolgár vasútvonalat elpusztítottak. A harc még folyamatban van. Podjevónál, a szerb határon, a török csapatok támadásba mentek át. Skutari nincs veszedelembe. A porta az ottani válival állandó távirati összeköttetésben van.

London, október 18. A Daily Express közli, hogy egy több millió töltényből álló, a bolgár hadseregnek küldött szállítmányt utközben, eddig ismeretlen helyen feltartóztattak. Ez volt az oka annak, hogy a bolgár sereg az offenzívát még nem kezdte meg.

Szaloniki. A hivatalos lap ideiglenes törvényt közöl, amely megadja a hitelt a török mozgósításra.

Konstantinápoly: Híre jár, hogy egy amerikai bankház Törökországnak tíz millió törökfont kölcsönt ajánlott fel.

Szaloniki, október 18. A Velika mellett legutóbb lefolyt harcban Ali bay, volt ipeki képviselő, az ismert albán főnök is elesett. Honfitársai elhatározták, hogy megbosszulják halálát és szintén háborúba vonulnak. A lapok külön kiadásban közlik Szerbia és Bulgária hadüzeneteit. A mecsetekben imákat mondanak a török fegyverek győzelméért. Mindenfelé lelkesedés és harci kedv urakodik.

Stuttgart. A török kormány az itteni Jetter és Scheer cégnél egy millió márkáért sebészeti műszereket rendelt.

London, október 18. A bolgár királyné ma elutazik a táborba, hogy a tábori kórházak főfelügyeletét átvegye.

Konstantinápoly: A török csapatok koncentrációja szépen halad. Az észak-kisázsiai divíziók Európába lettek dirigálva és a keleti hadsereg főhadiszállására fognak vonulni. Drinápolytól a törökök 21 divízió fölött rendelkeznek és a tüzerességgel és lovassággal együtt körülbelül kétszáz ezer emberük van együtt, azonkívül ötven-ezer albán támogatására számítanak.

Bulgária hadüzenete.

— Ferdinánd király háborús manifestuma. —

Szofia, október 18. Ferdinánd király a következő manifestumot intézte a nemzethez:

Bolgárok! Huszonöt éves uralkodásom alatt mindenkor békés kulturmunkával törekedtem Bulgária haladását és boldogulását és dicsőségét előmozdítani és az volt a vágyam, hogy a bolgár nemzet ezen az uton haladjon mindig előre. A Gondviselés azonban másképp határozott. Elérkezett a pillanat, a mikor a bolgár faj hivatva van a béke áldásairól lemondani és fegyverhez nyulni, hogy egy nagy problémát valósítson meg. Tul a Riion és a Rhodópén a mi vérokonaink és hit-sorsosaink mind a mai napig, 35 évvel a mi föl-szabadulásunk után, nem voltak oly szerencsések, hogy emberi és elviselhető életsora jutott volna osztályrésztükül.

Minden fáradozás, amely e cél elérése érdekében történt, mind a nagyhatalmak, mind a bolgár kormány részéről, nem teremtetek oly állapotokat, melyek e keresztényeknek lehetővé tennék, hogy emberi jogokat és szabadságokat élvezhessenek. A balkáni szlávok könyei és a milliónyi keresztények jajkiáltásai meg kellett, hogy indítsák szívünket, akik fajrokonaink és hit-sorsosaink vagyunk és szabadságunkat és békés

életünket egy nagy keresztény föl-szabadítónak köszönhetjük. És a bolgár nemzet megemlékezett a cárszabadítónak prófétai szavairól, hogy a szent művet végig meg kell valósítanunk.

Békeszeretünk ki van merítve. A törökországi keresztény lakosság segítésére nem maradt más eszközünk, mint a fegyver. Látjuk, hogy csak ezzel az eszközzel tudjuk nekik biztosítani az élet és a vagyon védelmét. A török provinciákban uralkodó anarchia még a mi nemzeti életünket is veszedelmezette. Az istipi és a kocsanai mészárlások után a török kormány ahelyett, hogy a sujtottaknak, amint mi kívántuk, igazságot és elégtételt adjon, elrendelte haderőinek mozgósítását. Hosszan türesünk ily módon erős próbára tételt. Az emberi és keresztényi érzések és a szent kötelesség, hogy a tevéreknél, ha kiirtás fenyegeti őket, segítségükre siessünk, valamint Bulgária becsülete és méltósága azt a parancsoló kötelességet hártották ránk, hogy a haza védelmére kész fiainkat zászló alá hívja. Ügyünk igazságos, nagy és szent. Benső hittel a Mindenható védelmében és segítésében, tudomására adom a bolgár nemzetnek, hogy a törökországi keresztények emberi jogaiért a háború meg nem üzenve.

Megparancsolom a vitéz bolgár hadseregeknek, hogy török területre vonuljon. A mi oldalunkon és velünk harcolnak ugyanama célért a közös ellenség ellen a Bulgáriával szövetséges balkáni államok: Szerbia, Görögország és Montenegró hadseregei. A keresztény és a félhold, a szabadság és a zsarnokság eme harcában felénk fog fordulni a rokonérzése mindazoknak, akik szeretik az igazságot és a haladást. E szimpátiák tudatában a vitéz bolgár katona emlékezzen meg atyáinak és elődeinek hőstetteiről és tanítómesterének, az orosz szabadítónak vitézségéről és győzelemről győzelemre haladjon. Előre! Isten legyen velünk!

A manifestumot a király írta alá és a miniszterek ellenjegyezték.

Szofia, október 18. A bolgár távirati iroda jelenti: A kormány a konstantinápolyi bolgár követet utasította, hogy a portának a következő jegyzéket nyújtsa át:

Miután a porta Bulgáriának, Szerbiának és Görögországnak október 13-iki azonos jegyzékére nem válaszolt, és miután a helyzet a szerb löszerszállítmányok és a görög hajók népjogellenes visszatartása és lefoglalása következtében a nélkül is igen komoly volt, a nemzetközi elvek megsértésével a bolgár és szerb előőrök ellen intézett támadások, valamint a diplomáciai viszony megszakítása következtében pedig fenyegetőbb lett, a bolgár kormány sajnálatára, a fegyveres hatalomhoz kénytelen nyulni és az ottomán kormányra hártja át az egész felelősséget a Bulgária és az ottomán birodalom közti diplomáciai viszony megszakításáért.

A bolgár kormány ezenfelül utasította Szaraffov követet, közölje a portával, hogy Bulgária jegyzékének átadása időpontjából Bulgária háborús viszonyban állónak tekinti magát és hogy a követ, miután misszióját befejeztnek tartja, Konstantinápolyt a legrövidebb időn belül elhagyja és kijelenti a portának, hogy a Bulgáriában lakó ottománok, ha óhajtják, elhagyhatják az országot, azok azonban, akik inkább ott akarnak maradni, számíthatnak a törvények védelmére.

Görögország is hadat üzent.

— Konstantinápolyból kiutasított követek —

Konstantinápoly, október 18. Ma reggelig az a hír volt elterjedve, hogy a minisztertanács elhatározta, hogy Görögországnak nem üzen háborút. A porta magatartása Görögország irányában, különösen Noradunghian külügyminiszternek este a görög követtel szemben tett azon kijelentése, hogy a porta hajlandó Aténbe egy másik követet küldeni, aki jobb lesz, mint Muktar bey, bár csak kis körben vált ismeretessé, erős benyomást tett. Bizonyos körökben azt hiszik, hogy Európa egyes államai azon fáradoznak, hogy Görögországot a balkáni szövetségből kiléptessék.

Atén, október 18. Az aténi távirati iroda jelenti: Szerbia megüzente Törökországnak a háborút, Bulgária ugyanígy cselekedett. Miután Görögország nem akart elmaradni szövetségeseitől,

utasította a konstantinápolyi követét, hogy a portával közölje Görögország hadüzenetét, egyúttal testvéri üdvözlését küldte a szövetséges nemzeteknek.

Konstantinápoly: A helyi hatóságok utasítást kaptak, hogy a bolgár és szerb konzulokat Törökország elhagyására szólítsák fel.

Konstantinápoly: Gryparis görög követ tegnap meglátogatta Noradunghian török külügyminisztert, s azt kérdezte tőle, hogy miért nem kapta meg a szerb és bolgár követekkel egyidejűleg az utlevelét, holott a görög jegyzék teljesen azonos volt a bolgár és szerb kormányok jegyzékével. A külügyminiszter így felelt:

— Olyan sürgős lenne, kedves barátom? Szívesen látják önt itt is!

Majd komolyan és rideg hangon megjegyezte a külügyminiszter, hogy a görög követ kérését a minisztertanács elé terjeszti.

Konstantinápoly: A görög követ ma délből a török hadügyminiszternek jegyzéket nyújtott át, amely a görög hadüzenetet tartalmazza.

Konstantinápoly: A szerb követ a követség személyzetével elutazott. — Gryparis görög követ atóni utasításra a személyzettel együtt ma elhagyta Konstantinápolyt.

Atén: A nemzeti bank kormányzója kijelenti, hogy az ércartalék és a banknak külföldön elhelyezett tartaléka oly tetemes, hogy a váltóárfolyam emelkedése miatti aggodalom alaptalan. A két év óta vállalt engagementok után a banknak a közönség számára 56 millió franknyi csekktárcája al pari rendelkezésre áll, tehát nem lesz szüksége rendkívüli intézkedésekre, hogy üzleteit, mint eddig, lebonyolíthassa és az alapszabályok szerint támogathassa a bankokat, a kereskedelmet és az ipart.

Atén: Ma délután Görögország is megizente a háborút és visszahívta követeit Konstantinápolyból.

Konstantinápoly: Ma a szerb, bolgár és görög követek elutaztak. Elutazásuk előtt a következő jegyzéket nyújtották át a török külügyminiszternek: „Miután Törökország a közös jegyzékre nem válaszolt és miután továbbá a görög hajók elkobzása megtörtént, Görögország legnagyobb sajnálatára indítatva érzi magát fegyverhez nyúlni.

Meginterjuvott uralkodók.

— A szultán és Nikita nyilatkozata. —

Konstantinápoly, október 18. A szultán tegnap fogadta a Daily Mail tudósítóját és felhatalmazta, hogy a köztük folyt beszélgetés egyes részeit nyilvánosságra hozza.

— Kiamil pasa — mondotta a szultán — tegnap azt beszélte nekem, hogy ebben a háborúban az angol közönség mellettünk van. Igen nagyra becsülöm az angol nép jóakarátát és szívből köszönöm. A háborút ránk kényszerítették. Törökország sohasem támadott volna, ha békében hagyják. Azért fogtunk csak fegyvert, hogy határainkat és jogainkat megvédjük.

A szultán egy pillanatig hallgatott, majd hangsúlyozva minden szót, így folytatta: Az angol nép büszke és önérzetes, tudja mivel tartozik a méltóságának. Igen sokra becsüljük egy ilyen nép rokonszenvét.

London: Nikita montenegrói király a kruseváci villában, ahol Mirko herceg a telet szokta tölteni, a Daily Express munkatársát kihallgatáson fogadta. A király a beszélgetést azzal kezdte, hogy minden lehető megkísérelt, hogy a háborúnak elejét vegye, de a törökök Montenegrót a legvégsőig provokálták, sőt montenegrói területen őrházakat építettek. A király azután arról a vádról beszélt, hogy a montenegróiak falvakat elégették, és asszonyokat meggyilkoltak.

— Láttam embereimet, folytatta a király, valamennyien fegyelmezett és tisztességtudó ka-

tonák, de meglehet, hogy a malisszorok és a rendetlen csapatok egyes esetekben ilyen dolgokat elkövettek.

A király most öklével rácsapott az asztalra és izgatottan mondta:

— Tegnap megmondtam egy katolikus papnak, hogy mindenkit föl fogok akasztatni, aki ezentúl ilyen dolgokat el mer követni. Megparancsoltam, hogy az albánokról könyvet vezessenek.

Szerb és török előrenyomulás.

— Péter király a harctéren. —

Belgrád: A hadüzenettel egyidejűleg a szerb csapatok nagy haderővel benyomultak a kosovói villajetbe. Egy hadoszlop Javonnál átlépte a török határt s Mrdár ellen vonul. A másik hadoszlop a novibazári szandzsák felé menetel, a harmadik pedig Prisztina ellen nyomul. A főhaderő Prisztinánál török területre lépett s Üszküb felé haladt. Modárnál heves ütközet volt a szerbek és törökök között. A szerbek megverték a törököket, erődítéseiket lerombolták és a szerb előőrsök vonala már közel van Prisztinához.

Szalóniki: A szerb határon Prepolác mellett folyó ütközet nagyobb arányokat öltött. Mindkét részről erősítések érkeztek. — A törökök a szerbek minden támadását visszaverték. Mindkét oldalon a legnagyobb elkeseredéssel harcolnak. A veszteségek ismeretlenek.

Belgrád: Tegnap este elkészült a hadi proklamáció és ma délután három nyelven — szerb, bolgár és albán — szétosztják az egész országban. A trónörökös már tegnap délután a harctérre utazott, a hol átveszi ama hadosztály parancsnokságát, amely Risztovác irányában operál. Ma reggel a miniszterek kíséretében a király különvonaton Nisbe utazott. A pályaudvaron a lakosság nagyban ünnepelte. A háború tartama alatt a király nagybárára Nisben fog lakni. Ma Belgrád valamennyi templomában istentiszteletet tartottak a szerb fegyver szerencséjeért.

Belgrád: Péter király ma reggel öt órakor György herceg, Pasics miniszterelnök és a katonai tábornok kíséretében Nisbe utazott. A pályaudvaron a miniszterek és a képviselők, az orosz, bolgár és görög követ, a metropolita és állami méltóságok és nagy közönség vett részt. Rövid cercle után a király a képviselőktől beszavakkal bucsuzott:

— Vitéz hadseregemhez megyek, győzelmes visszatérés reményében.

A képviselők ezt kiáltották:

— Vajha Isten úgy akarná!

Ezután Dimitriev metropolita áldását adta a királyra. Péter király elbucszott Pál hercegtől, aki Belgrádban marad. Az udvari különvonat a pályaudvaron levők viharos zsvió-kiáltásai közben elindult.

Szalóniki: Néhány ezer albán önkéntes Risztovác mellett megtámadta a szerbeket. Elkeseredett ütközet után a szerbek visszavonultak a több ágyut hagytak hátra a törökök zsákmányául.

Belgrád: Petrovics István szerb századost, kit a haditörvényszék hazaárulás miatt sommás eljárással halálra ítélt, tegnap korán reggel a belgrádi erdőben agyonlőtték. A századosra rábizonyították, hogy Törökország javára hazaárulást követett el. Letartóztatásakor tízezer frankot találtak nála, mely összegre vonatkozólag nem tudott elfogadható felvilágosítást adni.

Belgrád: A szerb kormánynak hadicélokra közvetlenül rendelkezésre álló alap megbízható kipuhatolás alapján 162 millió frank. Ebben az összegben befoglaltatnak a legutóbbi két kölcsön még fel nem vett részletei, bankkövetelések és a monopóliumok igazgatóságának jövedelme 1912-ig, ami maga 15 millió frankot tesz ki. A szerb hadsereg mozgósítása naponta 800—900 ezer frankba kerül.

Szalóniki: Török csapatok a szerb határt átlépve Kursumlije mellett megverték egy erős szerb

sereget, amely órákig tartó harc után visszavonult Nis felé.

Belgrád: A lakosság között nagy öröm uralkodik. Az ideérkezett hírek szerint a szerb hadsereg operációi már ma állítólag nagy sikerrel végződtek volna. Részletek hiányoznak.

Belgrád: A főhadiszálláson az első döntő ütközetet két-három nap múlva várják.

Belgrád: Szerb csapatok Kotavniknál török határra léptek.

Vége a montenegrói sikereknek.

— Montenegrói csapatok a szandzsákban. —

Szalóniki: A török csapatok Plánától északra egészen Velikaglavéig nyomultak előre és a montenegróiakat a határon visszakergették. A törökök egyúttal a montenegrói Andreica ellen is előrenyomulnak. A törökök a montenegróiakat mindentüzt visszaverték és nagy veszteséget okoztak nekik. A montenegróiak különböző vidékeken megkezdtek a bandaharcokat.

Konstantinápoly: A hadügyminisztérium hivatalos jelentése szerint Vranja mellett (Tuzi környékén) a harc a törökök sikerével végződött. A montenegróiak visszavonultak. A törökök oldalán két tiszt és tizenöt katona elesett, három tiszt és ötvenegy katona megsebesült. A montenegróiak vesztesége ötszáz ember. Guzinje környékén a harc tovább tart. A törökök megszállták Polici erődöt és egy ágyut és municiót zsákmányoltak.

Konstantinápoly, október 18. Egy montenegrói hadosztály Vukotics tábornok vezénylete alatt Bjelopoljén át egészen Prepoljéig a szandzsákba nyomult. Prepolje és Plevje között folytonos harc van montenegróiak és törökök között.

London, október 18. A beránai harcban, a melyben a tüzéség a területi nehézségek miatt nem tudott érvényesülni, puskával és szuronyal küzdöttek egymás ellen. A török helyőrségen négyezer ember volt, közte ezer albán önkéntes és egy basibozuk ezred. A törökök a legnagyobb hősiességgel harcoltak és még akkor is ott maradtak az árkokban, a mikor a montenegróiak megjelentek előttük. Itt aztán ember-ember ellen harcolt. Végre a törököknek sikerült rendkívül merész szuronyos támadással a montenegróiak sorain keresztül törni és az ipeki uton visszavonulni. A városban csak ötszáz török maradt, ezek is jobbára sebesültek. Ez az ötszáz ember fogásba esett.

Bécs, október 18. Ezideig még nem érkezett megerősítés azoknak a híreknek, melyek szerint a törökök Podgoricánál és más montenegrói területen győztek.

Köln, október 18. A Kölnische Zeitungnak jelentik Szalónikiból: A török seregek Velikaglavéig nyomultak előre északra és visszazorították a montenegróiakat a határon. Egyúttal Andreicáig is előre törték a törökök. A montenegróiak igen sok sebesültet cipelnek magukkal. Bandákat szerveznek mindenfelé.

Fiume, október 18. A Déli Vasút bécsi gyorsvonatával 9 óra 50 perckor Fiuméba érkeztek Nikita montenegrói király vejei, Nikolajevics Péter orosz nagyherceg nejevel, Milica nagyhercegnővel és Battenberg Ferenc József herceg Anna hercegnővel, továbbá tizenegy tagú kísérettel. A vendégek külön halókocsiban érkeztek. A pályaudvaron az érkezőket Salviati fiumei orosz konzul és a halókocsi-társaság tisztviselői fogadták. A kocsiból elsőnek Kotzebue orosz császári hivatalnok, a nagyherceg udvari marsallja lépett ki, majd felkérte a magas vendégeket, hogy szálljanak ki. A pályaudvar előtt az Ungaro-Croata hajóstársaságnak öt privátfogata állt rendelkezésükre, ezeken a Riván álló Gödöllő-gőzöshöz hajtottak, amelyen tizenegy órákig utaznak tovább. Milica hercegnőn, ki hatalmas termetű hölgy, meg sem látzanak az ut fáradalmi, ellenben Anna hercegnőt nagyon megtörte az ut. A hajónál az Ungaro-Croata hajóstársaság igazga-

tői várták a vendégeket, kiknek tiszteletére a hajón reggelit szolgálnak fel. A reggeli után tizenegy órakor a hajó a vendégekkel elindult Cattaróba, ahonnan a két hercegi pár automobilon folytatta útját Cetinijébe.

Bécs: A Südslavische Korrespondenznek jelentik Szalonikiból: Külön katonai forrásból értesülünk, hogy a montenegróiakat a török csapatok az utóbbi két napon Bjelopolje, továbbá a tarabosi-hegyi erőd mellett megverték és teljesen tönkretették azokat. Ugyanazon forrásból azt jelentik, hogy a malisszorok megváltoztatták magatartásukat, s több alkalommal cserben hagyták a montenegróiakat.

Ugyanez a forrás jelenti: a montenegrói hivatalos jelentések az eddigi csatározásokról hézagosak. Elhallgatják a vereségeket és a kudarcokat. Meg kell állapítani, hogy Martinovics tábornok hadserege Tarabosnál igen nagy vereséget szenvedett, továbbá, hogy Bjelopolje mellett tarthatatlan a montenegrói csapatok szituációja és fel kell adni ezt a pozíciót. Klezma és Jezeró között Martinovics tábornok nem ért el katonai sikereket, mert az itt elfoglalt erődítmények csak hiányosan voltak ellátva megszálló-katonasággal, minthogy a törökök Tarabosnál akarták a tábornokot döntő ftközetre kényszeríteni. Itt több támadás folyt le. Az elsőt pénteken kísérelték meg a montenegróiak, s minthogy rohamlépésben akarták elfoglalni a magaslatokat, a török ágyuk gyilkos tüze több száz embert ölt meg. Szombaton és hétfőn megismételték a támadásokat, mert ilyen súlyos veszteséggel kellett visszavonulniok. *A veszteségek azért oly nagyok, mert a montenegróiaknak fogalmuk sincs a modern harc technikájáról.*

Hétfő éjszaka a török csapatok eredménnyel támadtak és két ágyut zsákmányoltak, de ők is nagy veszteséget szenvedtek. Martinovics tábornok az éj folyamán visszavonta csapatait, úgy látszik, hogy hátha akarja támadni a törököket.

Konstantinápoly: A Vranja és Tuzi körül vívott ftközetek a török csapatok határozott győzelmével végződtek és a montenegróiak kénytelenek voltak saját területükre visszamenni. Török részen egy őrnagy, egy alsóbbbrangu tiszt és tizenöt katoná esett el, ötvenegyen megsebesültek; a montenegróiak részéről csak három ember halt meg, de a sebesültek száma igen nagy.

Szaloniki, október 18. Jaffában ezer zsidó önkéntes följánlotta szolgálatait a török kormányoknak. Ulikából visszaverték a montenegróiakat. A helységet fölguyították. A szerb határon nagy számmal jelentkeznek önkéntesek, hogy a harcban résztvegyenek. A montenegróiak Buzinjénél is megpróbálták előrenyomulni, de ott a török csapatok óriási veszteséggel visszaverték őket. A montenegróiak több helyen megkezdtek a banda-háborút. Az egyesült szerb haderő észak felé nyomul előre és fegyvereket oszt szét a szerb parasztok közt.

Moratorium Romániában.

— *A háború és az ipari, kereskedelmi károk.* —

Bukarestből jelentik: Ma valamennyi kereskedelmi kamara képviselői ülést tartottak a fővárosban és elhatározták, hogy a kormánytól azt kéri, *hivja össze azonnal a parlamentet és szavazzon meg három, vagy hat hónapos moratoriumot Románia részére.* Egy küldöttség értesítette erről a határozatról a miniszterelnököt és a kereskedelmi minisztert, akik kijelentették, hogy valószínűleg teljesítik a kérelmet.

Prágából jelentik: A mezőgazdasági gépgyárak jelentékeny károkat szenvednek a balkán-háború által. Több vagon gépet vissza küldöttek Szófiából és Belgrádból, mert a megrendelők a háborúra hivatkozva nem vették át az árut. A prágai gyárak közül néhány befogja szüntetni üzemét.

A háború és Európa békéje.

— *Szerbia jegyzéke a hatalmakhoz.* —

Bécsből jelentik illetékes helyről, hogy az európai béke megővésére és a balkáni háború izolálása biztosítva volt abban a percben, mikor a nagyhatalmaknak sikerült a balkáni statusquot megtartani.

Belgrád: A szerb kormány ma utasítást adott összes külföldi államoknál akkreditált követeknek, hogy az ottani államoknak adjanak át egy jegyzéket, amely a háború megindítását megokolja. Ebben a jegyzékben rámutat Szerbia arra az anarchiára, amely Törökországban uralkodik. Dacára a többszöri ígéreteknek, Törökország a reformokat nem akarja keresztül vinni s legutóbb is a nagyhatalmak felszólítására kitérő választ adott. Ilyen magatartással szemben Bulgária, Görögország és Szerbia kormányai kijelentették, hogy a rokonaik érdekében nem tűrhetik tovább ezt az állapotot és ennélfogva hathatós ellenőrzést követeltek a radikális reformok keresztülvitelénél, amelyek alkalmasak a Törökországi keresztények sajnálatos sorsán javítani és a Balkán félszigeten nyugalmat teremteni. Ez utolsó kísérlet is Törökország provokáló magatartása által, amennyiben Törökország minden komoly ok nélkül a balkáni államok határain mozgóított, meghiusult és Törökország részéről a diplomáciai összeköttetés megszakadt. Bulgária, Görögország és Szerbia kormányai kényszerítve érzik magukat fegyverhez nyulni. Szerbia a konvenció értelmében formális hadüzenetet nyújtott át Törökországnak. A szerb kormány reméli, hogy az a cél, amelyet a hadüzenettel elérni akarnak, az összes civilizált népek érdekeivel megegyező. Ennélfogva a szerb királyi kormány az összes baráti viszonyban levő nemzetek szimpátiájára támaszkodik s a kormányokhoz azt a sürgős felszólítást intézi, hogy a szerb kormánytól nehéz feladatánál, amelyet most vállal, a jóakaró semlegességet ne vonják meg.

Pétervár, október 18. Szasonov a tegnapi miniszteri tanácsban jelentést tett a balkáni helyzetről s *teljesen alaptalannak mondta azt az aggodalmat, hogy Ausztria és Magyarország a háborús bonyodalmat területi nagyjobbodásra akarja fölhasználni; Ausztria és Magyarország fegyverkezésének csak az a célja, hogy védekezzenek s ez a fegyverkezés további bonyodalom esetében sem adhat okot aggodalomra.*

SPORT.

+ **Az aradi lóversenyek első napja.** Szombaton délben három napra megélénkült az aradi lóversenyter. Az első napon hét versenyszámból kettő sikerverseny, kettő gátokon és három nehéz akadályokon teszi próbára a telivéreket. Valószínű, hogy minden versenyben nagy mezőny áll starthoz és így szép sport várható. A Sofronyai díjban Dóri és Füle se tréfa esélyei kiemelkedők, de nem okoz meglepetést indulása esetén Sonate győzelme sem. A csálai gátversenyben Molnár főhadnagy lovai szerepelhetnek sikeresen, de Mokány és Gabi is elől lesznek. Az aradi 12-es huszártisztek akadályversenye festői látványosságának ígérkezik és csak sejteni lehet, hogy Halmay Barna és Jant Rezső hadnagyok számíthatnak a díjakra. Az eladóversenyben Spirifankel a legjobb ló, de Sikló, Füttyös és Tubarózsa tulajdonosai is jogos aspiránsai a díjnak. A hadseregi gátversenyben Wodianer Béla hadnagy van három lovával legjobban képviselve, de a hiven futó Alkony és Geri könnyen megelőzhetik a célnál. A mácsai akadályversenyt alighanem Baich báró nyeri meg valamelyik lovával. Az utolsó versenyszám az altisztek akadályversenye lesz. A versenyintézőség ezuttal is figyelmezteti az érdeklődő közönséget, hogy a versenyek mindkét nap pontban tizenkét órakor kezdődnek. Az autobuszok tizenegy órától kezdve közlekednek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Szombat: *A nagymama*, daljáték.
Vasárnap: Délután: *Ártatlan Zsuzska*, operette. Este: *A jalu rossza*, népszínmű.

* **A nagymama.** Szombaton egyik leggyönyörűbb, legpoétikusabb magyar operettet eleveníti fel az aradi színház: a Nagymamát adja elő. Az operett címszerepét Kállay Jolán játssza, a főbb szerepek Diósy, Nógrádi, Delli, Huszár, Benkőné, Várnay, Polgár, Herold kezeiben vannak.

* **Vasárnap délután az Ártatlan Zsuzsi** kerül színpadra a szezonban először, a főbb szerepeket Diósy, Benkőné, Nógrádi, Gyöző, Huszár, Polgár, Várnay, Hajdutska játsszák.

* **A jövő hét műsorán két premiér is szerepel.** A hét közepén színpadra kerül Benedek Marcell nagy sikert aratott drámája, az Erősebb; a hét végén pedig a Szép gárdista operettnek lesz a bemutatója. E két darab előadásaira jegyek vasárnaptól kezdve válthatók a színházi elővételi pénztáránál.

* **Uránia színház.** Változatos műsort állított össze az Uránia vezetősége a mai nappal kezdődő előadásokra. Drámai tárgygyal két nagy kép szolgál, a Cowboy szerelem és a Katonaszökevény. Előbbiben Amerika vadregényes miljöjében játszódik le egy megrázó szerelmi történet, utóbbi pedig a katonaelet érdekes és megrázó fordulatokban gazdag drámáját mutatja be. A műsor kacagató részét A két soffr és Dupia kirándul című képek adják. A szép vidék és a természeti felvételek kedvelőinek Latane és vidékéről eszközölt felvételek nyújtanak élvezetet. 175

* **Az elfogyott kiadású Fráter, Balázs nótáskönyvek** Kerpelnél még mindig kaphatók.

* **Nagy detektív-műsor az Apollóban.** (Hat detektív dráma egy műsoron.) Az utóbbi hetek alatt bemutatott komolyabb tárgyú drámák után az Apolló-színház szombati műsorát tisztán detektív-történetekből állította össze az igazgatóság. Sherlock Holmes, a moziközönség régi ismerőse s kedvelt detektívje dominálja a műsort. Hat detektív történetből áll a műsor s így a kiváló detektív mindenféle formában fogja ragyogtatni zsenijét. Izgalmas történetek, hajszák s csodálatba ejtő helyzetek kergetik majd egymást a vásznonlapon, amelyen persze minduntalan fel fog bukanni Sherlock Holmes nyulánk alakja. Figyelmeztetnünk kell azonban a közönséget arra, hogy az Apolló-színház csak egy napon, szombaton mutatja be a nagy detektív műsort. Ezek a filmek ugyanis annyira kapósak, hogy az Apolló-színház ismert összeköttetésével s áldozatkészségével sem tudta megszerezni továbbra a detektív-képet. Tekintettel arra, hogy csak egy napig maradhatnak műsoron a detektív-történetek, az Apollóban holnap pontosan fél hat órakor megkezdődnek az előadások s nagyon kevés megszakítással éjjel tizenegy óráig fognak tartani. 177

* **Nagy képkiallítás Kerpel könyvkereskedésében.** November hó 1-én nyílik meg a Kerpel-féle könyvkereskedésben Solymosi Márton budapesti műkereskedő nagyszabású képkiallítása, melyen a legnevesebb művészek szébbnél-szebb festményei lesznek képviselve. Több mint 400 darab elsőrendű festmény fog a tárlaton szerepelni s azok igen méltányos, olcsó árakon és csekély havi részletfizetésre kerülnek majd eladásra. 6356

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

Schönberger Róza halála.

— Egy nevezetes asszony életéből. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 18.

Ez egyszer nem ültette föl a világot Schönberger Róza, legutóbb férjezett Hohenau grófné. Egészen komolyan megmérgezte magát és megcáfolatlanul meghalt ma délben a Berlin mellett lévő wilmersdorf-friedenau lakásában. Az a világ, amelynek érdeklődését még nem merítette ki teljesen ez a nagyhirű asszony, hajlandó volt azt hinni, hogy Schönberger Róza, a nagy Róza reklám céljából terjesztette magáról legutóbb azt a hirt, mintha veronállal megmérgezte volna magát.

— A leányát, a tizenhat esztendő Alic-t az orfeum deszkáinak szánta — mondották az ellenségei — és most föllépése alkalmával az öngyilkossági komédiával reklámot akar csinálni.

A napokban megirtuk, hogy a „nagy Róza” leánya hirtelen eltűnt berlini lakásukról és hátrahagyott levelében azt írta, hogy öngyilkos lesz, mert a lapok az anyjáról fölháborító pletykákat írnak. Ennek hatása alatt a hervatag szépségű Schönberger Róza veronállal megmérgezte magát. Betegágyánál megjelent ifjú leánya, aki — nem tudni miért — csak játszott a öngyilkost. Azonban már nagyon súlyos állapotban találta mamáját, a magyar vidéki kassziros leányból lett grófnét, aki a nagy adag méreg következtében ma délben kiszenvedett.

Kevés asszony életének jut ki annyi szenzáció ötvenkét esztendő alatt, mint a most kimúlt öregedő demimondnak. Dunántuli kis községből való. Még nem volt tizenöt esztendő, amikor az éhes férfi szem megakadt rajta. Hamar leszakították a korán érett gyümölcsöt. Husz éves koráig vidéki városokban bolyongott és olcsón árulta a csókot a szép zsidó leány. Azután Budapestre került, ahol éles ésszel és nyílt szemmel azonnal fölfedezte a saját szépségének kiszámíthatatlan nagy értékét. Itt már csak a legelőkelőbb körökben keresett barátokat, akik Bécsbe vitték. Az osztrák fővárosban egy öreg főherceg kegyeit is megnyerte és ennek segítségével az udvarnál bámulatos összeköttetésekhez jutott. Közben elvettette magát a szép Róza (családi néven Wallenstein Róza) a nagy uri költségei miatt tönkrement Schönberger Béla bárónéval. Ettől fogva a bárónéval való udvartartása volt Bécsben. Persze nem az ura jövedelméből, mert hiszen a züllött bárót is a nagy Róza tartotta el. Később elváltak, de ő megtartotta magának az előkelő hangzású „Schönberger báróné” címet. Az ura az utóbbi években elzüllött és három évvel ezelőtt, mint bérkocsis halt meg a magyar fővárosban.

A degenerált bárótól egy leánya származott: a gyöngé és fejletlen Alic. E leány iránt való nagy szeretet ösztökélte ezután a kemény akaratú asszonyt, hogy pénzt és befolyást szerezzen. Híres nő akart lenni — a leánya kedvéért. Híressé, sőt hírhedté is vált ama botránya révén, amelyben Polónyi Géza képviselő volt a partnere. A koalíciós időben Lengyel Zoltán dr. hadat üzent az akkori igazságügyminiszternek, a szépszájú Polónyi Gézának és kiderítette róla, hogy titkos politikai összeköttetése volt Schönberger Rózával. E ravasz asszony segítségével akart Polónyi Géza önmagának és nemzetének (!) engedményeket kiesszközölni a bécsi udvartól. Ez a leleplezés tudvalevően megbuktatta Polónyi Gézát, de megbuktatta Budapestben a szép Róza asszonyt is. Ugyanis a budapesti rendőrség kitiltotta őt a magyar főváros területéről.

Ettől fogva a nevezetes asszony csak Bécsben és Berlinben tartózkodott. A német császárvárosban két évvel ezelőtt titokban „nagy partit” csinált: elvettette magát Hohenau gróffal, a császári ház rokonával. De az öreg kegyelmes ur nem régen

elhagyta a hervadni indult magyar nőt. Most legfőbb gondja az volt Schönberger Rózának, hogy a kis Alic-t jól elhelyezze. De a leány nem olyan szép és nem is olyan eszes, mint a mamája, akitől csak két örökséget kapott: a neuraszténiát és egy rosszhangzású nevet.

Figyelemreméltó sorokat írt róla egy újságíró, aki a vidéken is ismerte már Rózát, amikor még egyszerűen Rózsának hívták. Akkor még kopott volt és szerény. Amikor ez az újságíró tíz évvel később találkozott vele egy fővárosi kávéházban, már az előkelő dámák közé tartozott és nagy udvart tartott magának pénzes férfiakból. És ekkor nagyozott és affektált a hírhedt asszony. Ez módfelett fölbosszantotta a hírlapírót és elhatározta, hogy kiugratja őt a társaságból.

Azzal kötöttem belé, — írja — hogy a tíz év előtti ismeretséget bemutatkozás nélkül felújítottam és a régi barátói felől kezdtem kérdezősködni. Egy vilámló tekintet volt rá a felelet és egy félreérthetetlen gesztus; amely után a szomszédjához, egy egészen husz esztendő piktör-növendékhez fordulva, az osztrák feudális nemesség névsorát kezdte felsorolni, mindenik névhez hozzátéve egy-egy apró intim jelzőt. Ismerte valamennyit.

Engem azonban ez egyszer nem szédített el a sok nevezetes név. Neki szegeztem tehát a nagy ágyut. Azt mondtam, hogy nem jól áll a párisi toalettje. Hogy úgy néz ki benne, mint egy kiöltözött cseléd és hogy egyetlen egy bluzára emlékezem csak, ami pompásan illett az arcához, az a világos-kék kivágott selyem, amit a Rózi barátójától kapott ajándékba. Kár, hogy nagyon viseletes volt már, amikor kapta.

Mint egy furia, úgy esett neki a szép Róza a kezeügyébe eső vizespohárnak. És a vastag, antik gyűrűvel olyan zörgést vitt rajta véghez, hogy nemcsak a pincérek, de az egész kávéház összeszaladt rája.

— Fizetek! — sziszegte összeszorított fehér ajakkal. — Egy teám van, rummal.

— Harmincöt.

Ketten-hárman is fizetni akartak a fiúk közül. A szép Róza azonban rájuk ripakodott: — Nem!

Egy szabados mozdulattal lenyúlt az asztal alá, hogy a következő pillanatban egy kékszasu ezrest vágjon ki a márványasztalra. A szép Róza egy ezrest szedett elő a harisnyójából, hogy harmincöt krajcárt kifizessen. És két forint borralalót adott. Ilyen volt Róza. És igazán ne csodálkozzanak rajta, hogy ennyit locsogok fölé, mikor tulajdonképpen a leányáról akarok beszélni. De hát a Róza egyénisége meghabonázó. Nem lehet megválni tőle. Különbben pedig ott is tartunk már a leányzónál. Csak az előzményeket kellett előadni. A leány dolga ugyanis már beleesik a nemzeti küzdelembe.

Emlékeznék rá, úgy e, hogy mekkora szenzáció volt, amikor Róza nemzetmentő szereplése hirtelen kippattant. Kiváló politikai nagyságok karrierje lett veszedelmessé a délnő titkos missziójának kipattanása; s a hétvezérek özvegy Pókayné dilemmájába jutottak. Nem tudták, hogy melyiket szeressék. És végül is úgy lón, mint a régi adomában. Kidobták a divánt, vagyis Rózát.

Azon a dermesztően hideg téli éjszakán azonban, amelyről emlékezem, ez az egyszerű természetes megoldás még nem volt megtalálva. A nagy Róza rendőri kiutasítása csak három nappal azután történt.

Drága dolog volt azon az éjszakán a szép Róza hallgató barátsága. De nem is kerestek még tüt szakmakazalban olyan kitaró igyekezettel, a hogyan a szép Rózát keresték akkor a töméntelen nagy városban, Budapestben.

És nem találták sehol. Sehol! Sem a lakásán, sem a barátjainál, sem az éjszakai helyeken, ahová ő méltóságát a honvágya, minden bárónői korona mellett is el szokta hébe korba vinni. Én is kerestem. Sőt a féleljeszákamat, abban az embertelen szibériai hi-

degben ott töltöttem kint a szabad ég alatt, egy rozoga konflisban dideregve lent a lakása előtt. Első-rangu politikai szenzáció lett volna, ha beszélhettem volna vele. A lapom hajnalig várta a jelentésemet és én hajnalon tul is vártam Rózát. Nem jött. Kétszer csöngettem be a házmesternek, hogy gyanakodva megkérdézzem:

— Hallja! Igazán nincs itthon öméltsága?

A válasz mindig ugyanaz volt, pedig mindig egy koronát fizettem kapupénznek. Harmadszor végre fölmentem és becsengettem a lakásba. Egy mogorva képű, öreg némbert nyitott ajtót. Meg mertem volna esküdni rá, hogy kivénült pályatársnője volt a báróné. Egy szurós, néma tekintettel kérdezte, hogy mit akarok. Megmondtam, hogy ismerőse vagyok öméltságának és meg akarom várni, amíg haza érkezik. Sürgős beszédem van vele.

Meduza öngagsága nem felelt, csak morgott, de bebocsátott és némán vezetett maga után. Fejedelmi pompájú terméken mentünk keresztül, süppedő szőnyegen járva. Csak futólagosan láttam mindent homályos, tompa fehér világítás mellett, de csak a falakra aggatott képeket is jókora vagyonnak becsültem.

Az utolsó szoba az ágyasház volt. S ott volt találkozásom a nagy Róza leányával. A csipkés, selymes, fehér, vakítóan fehér hatalmas ágyon egy 7-8 éves kis jószág üldögélt. Az áttetsző, pici ingecske félrecsuszott a gyermek vékony vállacskaín. A hajában kék selyemszalag volt csokorra kötve. Az ölében antik ezüstszelence volt s mellette szétszórtan gyöngyök. Azokat rakosgatta apró kezeivel, hajnali négy óraker, egy nyolc- vagy tizszobás lakásban egyedül, az édesanyjára várva.

Mikor beléptünk, a gyerek föltekintett. És én soha, soha olyan kétségbeesőn öreg gyermekarcot, soha olyan mélységes nagy szomorúságot nem láttam még, mint amilyen azon a kis arcon s azokban a gyermekszemekben volt.

Az öreg némbert kellemetlen rikácsolással németül mondta el a gyermeknek, hogy mit akarok. És én életemben legelőször, aggodalmasan vártam, hogy mit határoz fölőlem egy gyermek.

Minisztéereket, vagy politikusokat már költtettem fel éjszakának idején első élműkből, de eszembe se jutott törődni a bosszankodásukkal. És akkor egyszerre minden idegem megfeszült, kinpádon vonaglott a rettegéstől, hogy az a kietlenül elhagyott, az a szivettől pően szomorú gyermek, az az öt esztendő leány valami kemény, lealázó szót fog vágni a szemem közé, a tolakodásomért. Soha kinzóbb, hosszabb percet nem éltem annál, amíg az a gyermek hallgatott.

Pedig sokáig hallgatott. S amikor megszólalt, nem hozzám beszélt. Engem meg se látott. A vén duennának mondta németül:

— Vezesd a nagy szalónba... Hadd várjon... És... és az anyámnak mondd meg, ha hazajön, hogy alszom. Nem akarom, hogy ettől bejöjjön hozzám.

Egy asszonyos kézmozdulattal elbocsátott mind a kettőnket.

Lehajtott fejjel, kinzó zavarodottsággal botorkáltam ki a szobából. A szemem, az arcom, a torkom a megszégyentülés lángjától égett. Tűrhetetlen forróság, aztán nedves hidegség ütötte el a testemet s amikor az ajtó becsattant mögöttem, szerettem volna visszarothonni, hogy megmagyarázzak valamit annak a gyermeknek...

VIDÉK.

Megjutalmazott gazdasági cselédek. A földművelésügyi miniszter mint minden évben, úgy az idén is azokat a gazdasági cselédeket, kik hosszú időn keresztül becsületes munkával, hűséggel és ragaszkodással szolgálják kenyéradójukat egyrészt pénzjutalomban, másrészt diszoklevélben részesíti. A mezőkovácsházai járásban a mai napon kerültek kiosztásra a jutalmak. Rétháti Kövér Béla főszolgabíró Kunágotá községben

a község háza nagy tanácstermében, hová az állami elemi iskola növendékei is felvonultak, tartalmas szép beszéd kíséretében adta át a 100 koronát aranyban és díszlevelet Urbán György gazdasági cselédnek, ki 85 év óta áll Vajda Zsigmond birtokos és Rigó József dohánykertésznek, ki 34 év óta áll id. Nagel Vilmos birtokos szolgálatában. Az öreg hű cselédek meghatva mondtak köszönetet a jutalmakért.

A tőzsde elnöke a zabringról, a derutról és a koronajáradék áreséséről.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, október 18.

A pénzpiac helyzete, a Balkán háborúval járó megrázkódtatások érdeklik most a kereskedelmi világot és a nagyközönséget és ilyen körülmények között kétszeresen érdekes Horváth Elemér miniszteri tanácsosnak, a Hitelbank igazgatójának, a tőzsde elnökének nyilatkozata.

Egy hírlapíró mindenekelőtt utalt az utolsó hetekben történt újabb osztrák támadásokra a magyar gabonahatáridőüzlet ellen.

— Közismert dolog — volt a válasz, — hogy a legutolsó kiegyezésben a magyar kormány kötelezettséget vállalt a tőzsdereform végrehajtására, illetve a határidőüzlet szabályozására. Hogy kinövésnek vannak a határidőüzlet terén, az bizonyos, valamint a tőzsdetanács is tisztában van azzal, hogy reformokra szükség van, de amit az osztrák támadások céloznak, a határidőüzlet eltörlését, erről szó sem lehet. Hogy a minisztériumban van-e törvényjavaslat készülében a tőzsdereformra vonatkozólag, erre nem felelhetek, az azonban bizonyos, hogy a tőzsdetanács ez ügyben már számos felterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez az utolsó években. A legutóbbi időkben azonban tudtommal semmiféle fontosabb lépés ez ügyben nem történt.

A tőzsdeügynöki kérdés.

— Ujabb hangok hallatszanak, hogy sok a tőzsdeügynök, hogy a tőzsdeügynökök túllépik tulajdonképeni hatáskörüket, minthogy bizományi üzletekkel is foglalkoznak. Várható-e ez irányban intézkedés a tőzsdetanács részéről?

— A tőzsdeügynökök dolgát a gabonátőzsdén rendezni fogják. Minálunk az ügynöki és a bizományosi üzletkörök határa nagyon elmosódott. Ha jogosított ügynökök volnának és ha szigorúan csak közvetítésre volnának utalva, úgy ez a forgalom bizonyos foku korlátozására vezetne. Épp ezért e kérdésben a tőzsdetanácsban még nincs egységés nézet. Hogy melyik irány fog a jövőben a kérdés rendezésében érvényesülni, az ma még meg nem jósolható. Nem szabad elfelejteni, hogy ez egzisztenciális kérdés. Különböző mindeddig a tőzsdeügynöki kar megbízhatónak bizonyított és nálunk szilárdul áll — eltekintve az anyagi biztosítékot — a „Treu und Glaube” elve!

A zabring.

— Mi a Méltóságod véleménye a nagy port felvert ringelésről és az ezek elleni intézkedésekről?

— A ringek, cornerek és ehhez hasonló dolgok általában nem szimpátikusak. Preventív intézkedésekkel megakadályozni nem lehet, hogy mondjuk, tiz gazdag ember összeálljon ringelés céljából. A tőzsdetanács intézkedett ebben az irányban is, megtéve minden lehetőt. Kündültünk abból, hogy az ilyen ring célja nem az, hogy az árut átvegye, hanem arra számít, hogy usance-szerű árut nem lesz képes az eladó szállítani és ilykép a differenciát a ring megkapja. Ebből kiindulva, már ez év elején enyhítettünk az usanceokon, illetve lehetővé tettük, hogy bizonyos fokkal csekélyebb minőségű, azelőtt kifogásolható árut most a vevő — természetesen bonifikáció ellenében — kénytelen átvenni. A szállítás meg-

könnyítését céloztuk azon intézkedésünkkel is, hogy most már a Duna bal- és jobbpartján levő raktárakban fekvő árut egyaránt lehet szállításra bejelenteni.

Ami a tőzsdetanács azon intézkedését illeti, hogy a leszámoló árfolyamok és a tényleges ár közötti differenciát a giró-egylet csak novemberben fizeti az eddigi szokásoktól eltérően, ez az intézkedés nem azt célozta, hogy a spekulációt bármely irányban befolyásoljuk. Hanem megeshetik az, hogy a giro arrangementben száz ember kerül szembe egy erején felül dolgozó vakmerő spekulánssal. Már most, ha erre a vakmerő spekulánssra hátrányos árfolyamképződés álna be időközben, vagy a szállított árut nem tudná átvenni, úgy ez a visszatartott differencia mintegy fedezet erre az esetre.

A magyar járadék.

— Mi méltóságod véleménye a koronajáradék nagymérvű áresésére, amelyet a legkülönbözőképen kommentáltak összevetve azzal, hogy például az olasz járadék — a háboru dacára — jóval magasabban áll.

— A magyar járadék áresése nem speciális magyar jelenség. A német és angol konzolok, a francia járadék aránylag még jobban estek. Ez természetesen a zavaros külpolitikai helyzet és a tulspekuláció következménye. Ami az olasz járadékot illeti, az tényleg magasan áll. Ennek a magyarázata az, hogy csak kevés olasz járadék van külföldön, a legtöbb olasz kézben van és az olaszok — dicséretükre válik ez a páratlan jelenség — a háboru dacára is tartják járadékaik magas árfolyamát.

A derutok és a kormány.

— Az egész közvélemény lázas izgatottsággal szemlélté az utolsó napok tőzsdei derutját. Ha ismétlődnének ezek, várható-e, ez irányban kormányintervenció?

— Ilyen esetben, — felelte a tőzsde elnöke, — milliárdokról volna szó. És egy kormányintervenció csak annyi volna, mint egy „Schlag ins Wasser”. Nem hatékony, vagy csak pillanatra az. A következő pillanatban hatása se volna.

— Mit gondol, Méltóságod, a mostani derutoknak időleges jelentősége van-e vagy évekre kihatónan fogja éreztetni hatását?

— Remélem, hogy időleges jelentősége van e derutoknak. Különböző nálunk megnyugtató, hogy nincs túlértékelt papír. Nekünk nincsenek „non valcur”-jeink. A háborus hírek hatása a külföldi tőzsdéken sokkal nagyobb volt, mint nálunk. És megnyugtató jelenség, hogy e viharos időkben is a tőzsde ellentállónak bizonyult!

Ami a fizetéseképtelenségek nagyobb számát illeti, ez nem csupán a mai árfolyamcsökkenésben leli magyarázatát. Én, — folytatta a tőzsde elnök, — ezt inkább egy lassu processzus végének tartom. Tudniillik mult év ősze óta az osztrák tőke majdnem teljesen kivonult. Hogy sok nem jól fundált, vagy kisebb ipari és kereskedelmi vállalat megérezte azt, hogy nem tudtak hirtelen új hitelt szerezni és ennek következtében fizetésmegakadások voltak, ez bizonyos, hogy bénítólag hat a kereskedelmi forgalomra. De azt remélem, hogy azért ennek erősebb kihatása nem lesz.

A tőzsde elnöke ekként végezte:

— A véleményem az, hogy a mostani viszonyoknak egy következménye mindenesetre lesz és ez: az erőn felül való egészségtelen vállalkozások megszűnése. És ha a mostani árfolyamképződések sok tekintetben sajnálatosak is, másrésztől azonban tisztítólag is hatottak az egészségtelen vállalkozások és tulspekulációkat illetőleg. És, ismétlem, nekünk non valcurjeink nem lévén, most már csak rendezett külpolitikai viszonyok volnának kívánatosak.

A nagyérdékü beszélgetés ezzel véget ért.

HIREK.

Legujabb.

(Török győzelem bolgár földön. — Ellentétes hírek az ütközetekből.)

Budapest, október 18.

Éjjel félkettőkor telefonálja tudósítónk: *Konstantinápolyból* jelentik: A bolgár területre bevonult török csapatok a bolgár tüzérség ellen eredményesen működtek és a *bolgár ágyukat elhallgattatták.*

Belgrád, október 18. Az Oszterbiába bevonult szerb csapatok bevették *Prisztinát*. Küsztenből, ahol a második bolgár hadsereg három szerb divízióval egyesült, a kilencvenöt ezer főnyi szerb-bolgár sereg elindult. Az egyesült hadsereg célja: Üszküb.

Belgrád, október 18. A bolgár és szerb csapatok külön-külön vonulnak Üszküb felé, hogy két oldalról támadják meg és a város alatt egyesüljenek.

Podgorica, október 18. A montenegrói első hadosztály Skutari felé közeledik, hogy Martinovics tábornokkal egyesülve bekerítse a várost.

Szalóniki, október 18. *Prisztina* közelében ellenséges csapatok nincsenek.

Berlin: Konstantinápolyi jelentések szerint a *bolgár követség második titkárát kémkedés gyanúja miatt letartóztatták.*

Berlin: A Berliner Tagblatt tudósítója jól értesült körökből jelenti, hogy *Oroszország 25 millió frank külföldön felvehető kölcsönért jótáll Bulgária számára.*

— *Berchtold gróf az olasz királynál.* Rómából jelenti a Stefani ügynökség: Berchtold gróf osztrák-magyar külügyminiszter október 20-án Bécsből Rómába érkezik, hogy bemutatkozzék az olasz királynak, Berchtold gróf találkozni és tanácskozni fog *San Giuliano* márkai olasz külügyminiszterrel.

— *Nem mond le Cuvaj királyi biztos.* *Zágrábból* jelentik: Az itteni illetékes helyeken nem tudnak egyáltalán semmit a katonai uralom előkészítéséről. Teljesen valótlannak mondják azt a hírt, mintha *Cuvaj* királyi biztos beadta volna lemondását. Ilyen elhatározásra semmiféle ok nem forog fenn.

— *Csernovics Diodor kitüntetésére.* A hivatalos lap mai száma a következő királyi kéziratot közli: A Személyemkörüli minisztérium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére dr. Mácsai *Csernovics Diodor* miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel felruházott osztálytanácsos, aradi jószágigazgatónak, a községi szolgálat terén szerzett kiváló érdemei elismerésül, Ferenc József rendem közepkeresztjét adományozom. Kelt Bécsben, 1912. évi október 3-án. Ferencz József s. k. Lukács László s. k.

— *Nopcsa báróné letarolt erdői.* Mint ismeretes *Nopcsa Elek* báróné bűnvádi feljelentést tett *Rondonelly* János erdőkezelő ellen, hogy tiltott manipulációval kipuuszította erdőterületét és az ily módon nyert faanyagot a saját számlájára értékesítette. A báróné a feljelentés megtételekor százhuszezer koronára jelezte a kárt és megbízta *Neumann Miksa* temesvári fabizományost, hogy csináljon az erdőségeken alapos felvételt és állapítsa meg pontosan a *Rondonelly* által okozott kár összegét. *Neumann* több napig tartó helyszíni szemle után elkészült terjedelmes szakértői jelentésével, melyben azt mondja, hogy *Rondonelly* nemcsak fákat vágatott ki meg nem engedett területen, hanem bűnös módon letaroltatott egész erdőterületeket. A visszaélést csak úgy követhette el, hogy összejárt az erdőőrökkel és munkásokkal. A kárt *Neumann száznegyvenezer koronára becsüli* és a báróné ezen szakértői jelentés alapján fenntartja most panaszát *Rondonelly* ellen.

— Toselli regénye Lujza hercegnőről. *Berlinből* jelentik: Egy madridi lap kezdte meg *Toselli* zongoraművész regényének közlését. Toselli, mint azt előzetesen hirdette is, feleségéről *Lujza* szász trónörökösneőről írja regényét. Erre már az első fejezethől is rá lehet ismerni. A szász udvar titkait leleplező regényért a zongorista állítólag 680 ezer márkát kapott. A regény címe: *Ötensége férje*. Az első fejezet leírja Toselli találkozását az egykori szász trónörökösnevel. Még alig telt el négy óra megismerkedésük óta, mikor a hercegné meghívta őt csónak kirándulásra kettesben. Azt mondta, hogy szeretne új benyomásokat gyűjteni s mikor csónakáztak, így szólt lovagjához:

— Nem tudom, mi van velem, azt hiszem, új remények ébrednek bennem, hogy még boldog leszek.

Hangja reszketett a benső indulattól, arca eltorzult a sóvárgástól. Bucsuzáskor megkérdezte Tosellit, hogy hol lakik. Kezét csókra nyújtotta és a szavakkal vált meg tőle:

— Tudna-e engem szeretni?

Ez már az első találkozás történet. — Így indul Toselli regénye. S ha ilyen az első fejezet, elképzelhető, hogyan tárja föl a későbbiekben összes hálószoja rejtelmait a kitűnő zongorista.

— Aradon letartóztatott zsebtolvajok. Ma reggel hat órakor befutó budapesti személyvonat megérkeztek az aradi pályaudvaron hirtelen támadt lármá, majd pedig verekedés, rendőri közbelépés keltette fel a perronon tartózkodó közönség figyelmét. A budapesti vonatból kiszállott utasok sorából hirtelen kivált egy hatalmas termetű férfi, aki egy mellette álló, jól öltözött fiatalembert erőteljes kézlegyintéssel többször mellbe vágott, majd pedig a földre döntött. Ez egy pillanat alatt és meglehetősen lármával történt. A támadó egy Budapestről Aradon át hazájába, a harcterre törekvő bolgárnak jelentkezett a közbelépő detektív előtt és az első vértelen összeütközésben földhöz vágott ellenfelelől pedig az derült ki, hogy — zsebmetsző, aki a bolgárnak zsebéből annak pénztárcáját akarta kivágni. A kísérlet nem sikerült és a detektív *Zöldhegyi Frigyes*t, valamint társát *Patzaur Márton*t letartóztatta és a bűnügyi osztályon előállította. *Green Nándor* főkapitány előtt tagadtak előbb, de később mégis beismerték, hogy többszörösen büntetett egyének. A rendőrség azt hiszi, hogy nemzetközi utazó zsebtolvajok. Zöldhegyi Nyiregyszára való és onnan érkezett távirati válasz szerint már három ízben ült börtönben. A letartóztatottak személyazonosságának és muljának megállapítása után az ügyészségre kerülnek.

— Az olasz-török békeszerződés. *Rómából* jelentik: A végleges olasz-török békeszerződést ma délután háromnegyed négy órakor aláírták.

— Auffenberg hadügyminiszter kitüntetése. *Bécsből* jelentik: A hivatalos lap egyik legközelebbi száma jelenteni fogja, hogy a király Auffenberg közös hadügyminiszternek egy magas érdemjelet adományozott.

— A tábornok leányai. *Budapestről* jelentik: Ma este hét órakor nagy botrány volt Budapesten a Kossuth Lajos utcában. *Fajta József*né, *Fajta József* tábornok özvegye két leányával *Irénnel* és *Margittal* sétált az utcán. Utánuk ment *Záborszky Richárd* bankhivatalnok felesége, barátjával és ennek hangosan arról panaszkodott, hogy nem lehet már a belvárosi utcákon sem járni a kétéshírű utcai nőktől. Erre a két *Fajta* leány hátrafordult és sértő szavakkal támadt a két urinőre, majd ernyőikkel megrohanták a két nőt és véresre karmolták arcukat. Sok százan gyűltek össze, míg végre a rendőrség lépett közbe, s megindította az eljárást a tábornok leányai ellen.

— A Központi Kávéházban működő müncheni zene és daltársulat vendéjátéka iránt a közönség körében oly nagy az érdeklődés, hogy a néhány napra tervezett zene és dalestély folyó hó 25-ig lett meghosszabbítva. A télikerben minden este *Almai Laci* teljes zenekara játszik. 7027

— A megfejtett titok. Megirtuk ma, hogy Kürtösön egy Kutba fulladva megtalálták *Cseh József* nagyiratosi elmebajos ember megcsontott hulláját. Az oszlásnak indult holttestet ma boncolták fel az aradi törvényszék vizsgálóbírájának rendeletére. A boncolás megállapította, hogy bűntény nem történt, *Cseh József* valószínűleg *vigyázatlansága áldozata lett*: esti sötétségbe bele-n zuhant az alacsony kámváju kutba és ott fulladt. Kiderült a boncolás folyamán, hogy a szerencsétlen elmebajost se életében se holtában nem csontkították meg, hanem a három hete vízbenázó test oszlásnak indult és egyes részek leváltak. A kürtösi titokzatos halott ügyében ezzel befejeződött a további eljárás.

— Kilenc évi katonai szolgálatból a tébolydába. *Szabadkáról* jelentik: Balogh Sándor szabadkai legény most a kilencedik katonai évét szolgálta. A bevonulás elől kiszökött Szerbiába s ott tartózkodott két esztendeig. Két esztendő múlva hazajött, itthon elfogták s a 86. gyalogezred visegrádi zászlóaljához osztották be szolgálatára. Balogh itt szolgálat közben az egész csapat szemelátára arculütötte az őrmesterét. A haditörvényszék emiatt halálra ítélte. A legfelsőbb ítélőszék a halálos ítéletet megváltoztatta s figyelembe véve a nyomatékos enyhítő körülményeket, négy évi szigorított börtönre ítélte Baloghot. Ezt a négy évet részben *Aradon*, részben *Péterváradon* töltötte ki. A büntetés kitöltése után újból a csapatához került, de a csapatnál is állandóan le volt csukva. Noha már a kilencedik évét szolgálja a szerencsétlen természetű katona, még mindig három évet kell utánaszolgálnia. Ezt a három évet a szabadkai zászlóaljnál kellett volna leszolgálnia. Balogh ezt nem tudta és tegnapelőtt hazaérkezett Szabadkára azzal a tudattal, hogy most már vége a katonaeletnek, kiszabadul. Mikor megmondták neki, hogy még három évet kell szolgálnia, dühöngeni kezdett. Ordított a kaszárnyában, tört, zuzott és azt kiabálta, hogy ő tovább nem szolgál. Szerdán délelőtt a 15. gyalogezred, melyhez ő is tartozik, lent gyakorlatozott a kaszárnya udvarán. Egyszerre csak meglent ott Balogh. A szobából magával hozta fegyverét és felszerelését s ott az udvar közepén meztelenre vetkőzött.

— Most a király nevében leszerélek! — kiabálta.

A többi katonák nagynehezen megfékeztek a dühöngő Baloghot, bevitték az őrszobába és ott kényszerzubbonyt adtak rá. Az éjszaka pedig felvitték Budapestre, a katonai megfigyelőbe.

— Kötányi féle paprika, kávé, tea felülmulthatatlan. Egyedüli elárúsító *Robitsek József*, *József főherceg-ut* 3.

— A Vadászkiút kávéházban ma és a következő estéken Balog Jancsi kolozsvári kitűnő zenekara játszik.

— A világljáró gyerekek. A minap megirtuk, hogy *Giel József* aradi szabóinas 190 koronát elsikkasztott a gazdájától és maga mellé vette kis pajtását, aki az aradi főreáliskolába járt, aztán világlkörüli utra indult. Természetesen csak Orsováig jutottak, majd pedig a temesvári rendőrség fogházába, ahonnét hazatoloncolták őket. Az aradi járásbírósa ma vont a felelősségre a fiukat. *Giel*t a javítóintézetbe internálták, a kis diákot azonban fölmentették, mert kiderült, hogy nem tudta, hogy *Giel* lopott pénzből traktálta őt az uton.

— Tudja Ön, mi az ujság? Hogy az alkalikus, szénsavdus Apolló-borvizet Aradon minden fűszerkereskedésben kaphatja! És pedig csak 28 fillérért a családi üveget, 18 fillérért az egy literest. Ha egészséges akar maradni, ne hiányozzék asztaláról az Apolló-víz! Főraktári telefon 686. szám. 6176

— Fedák így ír: Tisztelt doktor ur! Mikor abban a rendkívüli szerencsében részesültem, hogy az angol Felsőgek előtt énekelhettem, a Felsőgek asszony kérdésére, hogy mivel tüntetem el híres magyar szeplőmet, csak annyit feleltem: „Havasi Gyopár Crém” Felsőg! Gratulálok, mondta Ő kegyesen. És ugyanezt mondom én Önnek. Fedák Sári. 5089

— Ötvös munkák ezüstből, platina foglalata briliáns, gyémántékszerek, világhírű gyártmányú órák *Igaz Sándor* elsőrangú ékszerésznél Arad, *Andrássy-tér*, *Minorita-palota*. Telefon 321.

— 60 kötet könyv havi 1 kor. 40 fillérért. 180 hangjeggy havi 2 kor. 40 fillért kaphatók kölcsönzésre *Kerpel Izsó* kölcsönzömbintézetében, Aradon.

— *Deutsch Sándor* okl. táncitanító második tánckurzusát folyó évi november 11-én, hétfőn kezdi meg az ipartestület dísztermében, melyre beiratkozásokat már most elfogad naponta a táncintézetben, vagy *Bercsényi M. utca 18. sz. a. levő lakásán*. 6471

— Használt tankönyvek még mindig kaphatók *Ingusz I. és fiánál* csak a *Weitzer-utcában*.

— A legmegbízhatóbbak a *Messenger-boyok*. Telefon 816.

— Legújabb fatárgyak festésre, égetésre *sveici festő* minták *Krausz Paulin* színház épület.

TARKASÁGOK.

(*Mi a dialóg.*) A magyar nyelvtan tanára beszélte el nekünk ezt a jelenetet:

— A növendékeimnek arról tartottam magyarázatot, hogy mi a dialóg, mi a párbeszéd? A dialóg például az, ha ketten beszélgetnek, csevegnek egymással. Azután odafordultam a kis *Weiskopf* fiúhoz és megkérdeztem tőle:

— Hallottál-e már dialógot?

— Nem — felelte a fiú.

— Dehogyan nem — mondtam — hát a mikor a papád beszél a mamáddal.

— Az csak monológ — feleli a fiúcska — mert annál a párbeszédnél mindig csak a mama beszél.

(*Az ügyvéd és a kereskedő.*) Egy aradi ügyvéd összetűzött a kliensével, X. ruhakereskedővel, mert a kereskedő sokalta a fiskális által benyújtott számlát. Meg is tagadta annak kifizetését és ezért az ügyvéd pörrel fenyegetőzött. Ettől fogva a boltos, aki sokkal idősebb az ügyvédnél, beszűntette az érintkezést.

A pörben egyik félnek se adott igazat a bíróság, mert kevesebbet ítelt meg, mint amennyit az ügyvéd kért, de többet, mint amennyit a kereskedő följánlott.

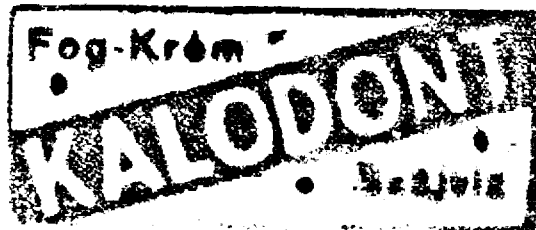
A tárgyalás után a kereskedő békülékeny hangon beszélt, de az ügyvéd nem reagált rá. A kliens ezért fölháborodott:

— Én idősebb vagyok, tehát elvárhatnám, hogy az ügyvéd ur békejobbot nyújtson, különösen amikor olyan sok pénzt kap tőlem.

— Igen, de én diplomás ember vagyok — mondta a fiskális, tehát megkívánhatom, hogy ön mint kereskedő kezdje meg a békekísérletet.

A ruhaboltos indignálódva felelte:

— Nagyra van azzal az ügyvédi diplomával. Pedig kettőnk között nagyon kis különbség van. Mindössze az a differencia, hogy én felöltöttem a embe-
reket, maga pedig levetkőzteti.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Egy magánbankár fizetési zavarát. *Budapestről* jelentik: Az október 19-iki tőzsdei fizetőnap, ahogyan előrelátható volt, zavartalanul nem fog lefolyni. Már is beszélnek, hogy egy áldozata van. Az utóközadén arról suttogtak, hogy egy tőzsdei körökben ismertebb börtötag, akinek

különben magánbankja van a Lipótvárosban, fizetési nehézségekkel küzd. Az illető anyagi nehézségeiről már régóta beszélnek, de, úgy látszik, csak most nyert különös aktualitást az ügy. Főleg Rimamurányiban, Magyar Bankban és Magyar Hitelben van hausse-engagement-ja és az utóbbi idők áreszései sodorták bajba. A differenciákat 100—110.000 koronára becsülik, de ezek csak a budapestiek, mert a bécsi üzleteinek különbözetei még nagyobbak. A rendezési akció már megindult és abban — állítólag — a Hitelbank vezetésével még három nagy bank vesz részt. Kíváncsok, hogy a rendezés sikerüljön, mert a piacnak újabb megrázkódtatást okozna egy fizetési képtelenség és ma úgy áll a helyzet, hogy egy eset több mást vonhat maga után.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 11.

Az egyöntetű őszi időjárás állandósult. A jó idő hatása alatt a mezőgazdasági helyzet javult. A gabonaüzlet irányzata folytatólag lanyha. Elkelt a mai piacon:

1000 mm. buza	20 60—21 40
Rozs	18 60
Árpa	19 00
Zab	19 00
Uj-tengeri (consum)	12 00—13 00
Ó-tengeri	22 00

Az árak száz kilogrammonként koronákban értendő.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, október 18

Készárú.

Amerika 1 olcsóbb. Kínát, vételkedv megfelelő, 30 ezer mm. 10—15 fillérrel olcsóbb.

Határidő.

	Déli zárás	2 órai zárás
Buza 1912 októberi	10.98	10.99
Buza 1913. áprilisi	11.86	11.37
Rozs 1912. októberi	10.30	10.31
Rozs 1913. áprilisi	10.44	10.49
Tengeri 1913. májusi	7.98	7.97
Zab 1912. októberi	11.70	11.71
Zab 1913. áprilisi	11.30	11.31

Az árak 50 kilonként számítva.

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

— Október 18. —

Magyar aranyáradék 4 ^o / _o	105 25
Magyar koronajáradék 4 ^o / _o	88 95
Magyar koronajáradék 3 ^o / _o	74 —
Magy. földteherm. kötvény 4 ^o / _o	85 50
Herváth-szlavon földteherm. kötvény	87 —
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	205 —
Tirzauszab. és szegedi sorajegy kölcsön	140 —
Osztrák járadék papírban	84 30
Osztrák járadék ezüstben	87 15
Osztrák járadék aranyban	108 50
Osztrák koronajáradék 4 ^o / _o	84 30
1880. évi osztrák államsorsjegy	155 —
Osztrák-magyar bankreszevény	20 20
Magyar hitelbank-részevény	790 —
Osztrák hitelintézeti részevény	605 —
Osztr.-magy.-államvasúti részevény	676 —
20 frankos arany (Napoleonkor)	19 16
Német birodalmi márka	117 90
Londoni vista	24.16 ³ / ₄
Páris vista	95.87 ¹ / ₂
10 márkás arany	23.57

A Temesvári Lloydársulat terménycarnokának hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonként korona értékben.) 1912. okt. 18. Buza 75 kilogrammos 20.70—20.80, 76 kilogrammos 21.05—21.15, 77 kilogrammos 21.15—21.25, 78 kilogrammos 21.25—21.35. Rozs (prima) 18.70—18.80, (közép) 18.20—18.30, Árpa (erfőző) 19.70—20.20, (takarmány) 18.50—18.60. Zab (prima) 20.40—20.50, (közép) 19.70—19.90. Tengeri (magyar) 20.60—20.70, (román) 20.60—20.70. Burgonya 100 kgr. (fehér) 6.10—6.20, (rózsá) 6.80—6.90.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1912. október hó 19-én:

A) Bérlet. A) Bérlet.

Nagymama.

Operette 3 felvonásban. Csiky Gergely darabjából énekes színpadra alkalmazta: Pásztor Árpád. Zenéjét szerzette: Máder Dezső.

SZEMÉLYEK:

Szerémy Márta	Kállay Jolán	Gróf Szerémy Delli Lajos
Piroska	Dióssy Nusi	Kosztá Várnai J.
Órkényi	Nográdi M.	Langó Benkóné
	Herold Ede	Todorika Polgár S.

Kezdeté este 7/8 órakor.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma szombaton, 1912. október 19-én

1. Kovboy szerelem. Dráma. — 2. A két soffeur. Kacagató. — 3. A három vetélytárs. Életkép. — 4. Dupin kirándul. Humoros. — 5. Latane és vidéke. Természet után. — 6. Katonaszökevény. Dráma.

Előadások délután 1/2 órától kezdve esti fél 12 óráig. A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni. — Minden előadáson katonazenekar játszik. Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színpadj

Ma szombaton, 1912. október 19-én:

1. Osztrák alpok. Természetutáni felvétel. — 2. Az álom. Életkép. — 3. A kis hős. Dráma. — 4. Pandorai szelence. Kacagató vigjáték. — 5. Scherlock Holmes és a pénzhamisítók harca. Nagy detektív dráma. — 6. Izletes pecsenye. Kacagató.

Előadások kezdete délután 1/2 órától folytatólagosan este 11 óráig.

NYILTÉR.*

Egészséges, erős fogakat kap a gyermek minden nehézség nélkül.

A csecsemők fejlődését szopós korokban a könnyen emészthető és tápláló Scott-féle Emulsió rendszeres szedése előnyösen támogatja. Különösen a fogzási időben mutatkozik szemmel láthatóan ennek a régóta bevált gyermek-erősítő szernek a hatása. A Scott-féle Emulsió ugyanis az egészséges és erős fogcscák fejlődésére rendkívül fontos csontképző mézstartalmu sókat tartalmaz. A gyermekek állandóan vidámak maradnak és a különben oly félelmetes fogzásból alig vehető valami észre.

A Scott-féle Emulsiót kellemes szedni minden évszakban, mindenkor élvezhető és hatása mindig változatlan; természetesen csak a valódi Scott-féle Emulsióval és nem utánzatokkal.

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér. Minden gyógyszerárban kapható. Ha ezen lapra hivatkozva 50 fillér értékű levelet küld Scott és Downe G.m.b.H. címére Wien, VII. akkor egy gyógyszer újjan próbaadagot küldünk.

Telefon 335. Telefon 335. **Cipőim kenyelmesek mivel azokat** 2041-V. **Kutányi J., Arad, Vörösmarty-u. 1. sz. veszem.**

!! ARAD LATVÁNYOSSÁGA !!

A teljesen modernül és pazar fényvel berendezett

HUNGÁRIA KÁVÉHÁZ

szombaton,

folyó hó 9-én nyitják meg

egy hírneves budapesti cigányzenekar közreműködésével. :: :: ::

Hideg büffé! 6570 Színházi vacsora!

Dr. Werner Sándor

urologus és bőrgyógyász

speciális orvosi laboratoriu na

Szabadság tér 2. sz. alatt.

A legtokéletesebb segédeszközökkel és a legújabb módosításokkal végzi

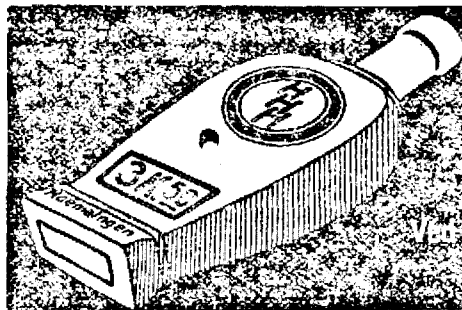
a Wassermann-féle vérpróbát.

A vizelet chemiai és bacterologiai vizsgálatát gonococcus, tbc., coli stb.) spirocheta, ondovizsgálatokat, a haj és bőr efflorescenciák stb. vizsgálatait a legnagyobb gonddal és pontossággal intézi. 6488

Okvetlen
szerezze be cipő-, kalap-, uri divat- és ruhaszükségletét
Korányi

Jenő nagyáruházában. Szabadság-tér. Meglepő olcsó árak. Óriási választék. 5441

Cipő különlegességek
Iványi Menyhért
Aradon, Forray-utca
Eredeti amer. férfi vagy női fekete vagy barna ... 13 K.
Antilop divat magas cipő ... 14 K.
Eredeti angol kalapok nagy választék Gyukits kalap ... 10 K.
Női vagy férfi sevró cipő ... 9 K.
9451

Verszegények, sápkórosok, idegesek és gyermekágyasok számára

H-Gyűrű Haematogen

kiváló vértképző
„Tápláló- és erősítő anyag“
 Kéretik „H-gyűrű“ védjegyet kenni. Az eredmény meglep.
 Főraktár Magyarország számára:

Üvegeje
3K. 50

6385

Radanovits Testvérek főhercegi udvari szállítók, Budapest, Baross-utca 5. Kapható valamennyi gyógyszerárban és gyógyárúraktárban.

Amerikai és angol formájú
 gyermek, leány és fiú **cipők,**
 vízhatlan

Vadász cipők

őzsi és téli, női és férfi cipők
 a legjobb minőségben és leg-
 újabb formában.

Valamint a világhírű

SALAMANDER-CIPŐK.

Egyesábrban

1908

K 16.50 és K 20.50 árban.

Kizárólag

WEINBERGER JÁNOS-NÁL

ARAD ÉS TEMESVÁR.

Divatjukat multa visszamaradt áruk félárban.

781—1912. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a Gáj külváros egyes utcáinak homokos kavicsos leendő burkolása iránt folyó év október hó 28-án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: 3000 korona.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10 százaléka készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan, nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1912. évi október hó 14-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

KORZÓ AUTÓ KÖLCSÖNZŐ VÁLLALAT : ARADON.

Telefonosk. 206. Telefonosk. 206.

Garage Náder-utca 10—12. Bérelhető: turára, napra, órára. Szolgálat: reggel 7 órától este 7 óráig. Tulajdonos Novák Gusztáv.

Ma és minden szombaton nagy disznótort

lesz tartva

a Weitzer János-utca 7. sz. a levő „János vitéz“ hez címzett

vendéglőmben:

Vásárra készült **kolbász és hurkafélék, cigánypecsenye.**

Kitűnő hegyaljai borok, jutányos árért.

Figyelmes kiszolgálás.

Szíves pártfogást kér,

Sütő István

6578 vendéglős.

Egy 2 középiskolát végzett, 14 évet betöltött ügyes fiú

nyomdász-tanulónak

felvétetik.

KÁVÉ

nyersen vagy frissen pörköelve.

TEA

legfinomabb fajokból keverve.

RUM

eredeti és saját töltésű üvegekben csakis az

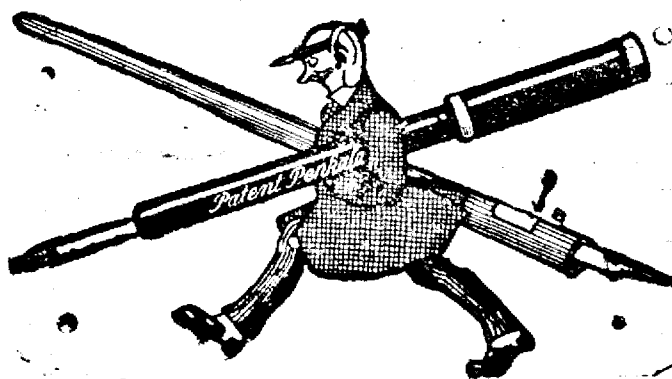
ATLANTIKA

KÁVÉ ÉS TEABEHÓZATALNÁL.

Arad, Andrassy-tér 20. sz. a. kapható.

Telefon 609. szám.

Használt ólom megvételre kerestetik.

„Penkala“-Töltőírón K 1.20

Luxus-kiv teü gyönyörű színekben . . . K 1.80

Tiszta ezüst vagy double arany gyűrűkkel K 2.40

MOSTER-féle „Penkala“ tollszár D.R.P.

Ujnyomás az a-val jelzett gombra és a toll kiesik, ára 12 és 16 fillér.

Minden jobb írószer-kereskedésben kapható.

MOSTER EDM. és TÁRSA, R. T. Zágráb és Berlin-Neukölln.

Millió

ember használja

Köhögés

rekedség hurut, elnyálkásodás torok-hurut, fullasztó és görcsös köhögés ellen a 6251

Kaiser-féle mellpasztillát

„3 fenyőjegygyel“

6100 bizonyítvány orvosoktól és magánemberek elismerő levele a legjobb ajánlás a biztos sikerre és közkedvelésre. — Egyetlen hasonló készítmény sem tud ilyen hatást elérni Különösen kellemes és jóízű cukorka. — 20, 40 és 60 filléres dobozban.

Kapható: Guteri Földes Kelemen, Hajós Árpád, Rozsnyai Mátás, Breuer Fülöp, Vojtek Kálmán és Ring Lajos gyógyszerárban Arad. Zombory János gyógyszerára a Szent-háromság-hoz Újszentanna, dler gyógytárban M.-Pécska, Ors Rezső Pankota, Toffert Károly gyógyszerára Elek. Krausz Elemér gyógyszerára Glogovác, — Zsigmondovics Géza Iris gyógyszerára Lippa, Vojtek és Welcz drogeriája Arad. Roxim János gyógyszerára Ó-Pécskás Székely Zoltán gyógyszerára Csorom, Baner K. gyógyszerára Kovermes.

Ezen rovatban minden eső egy-
eseri beiktatásnak ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József tőh. ut. 32.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Szerkesztőség: 357. sz.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta utalványon küldendők — a szelvényen a szöveg elől — avagy levélbélyegekben. Tudakozásnál a hirdetés száma mindenkor kösöndé.
Levélbeli megkeresésekkel (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosítással szolgál a kiadóhivatal, az esetekben, válaszbélyeg csatolandó. Az apróhirdetések díja a sorok száma szerint számított. Minden sor 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kéziratban átfűzéssel jelölendők. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetőt a kiadóhivatal
kivételére díjaztatul megszerkesztő. **HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRAIG VÉTEK FEL.**

Ajánlatokhoz,

melyeket valamely jellege alatt küldenek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert érettségük semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül címzettjük el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti.

LEVELEZÉS.

„Pomponius.”

Ott lesznek. „Cleopatra.” 2936

Női keszék

Építésére legjobb a Vojtek és Weisz kézfőnökítője. III-711

ALKALMAZÁST KERES.

Pénzbevezető,

6474
raktárnoki, felügyelői, vagy ehhez hasonló állást keres, azonnali belépéssel. Fialat óvadékképes kereskedő, szíves megkereséseket kérek Szerle Agoston, Kasza-utca 2.

Egy ügyes fedrésző

ajánlkozik házakhoz. Goldfinger Eitel, Tökölly-tér 4. szám. 7022

ALKALMAZÁST NYER.

Egy 3-4 középkorú

végzett intelligens fiú, fogtechnikus gyakornoknak felvétetik. Cím a kiadóhivatalban. 7006

Magyar klasszont

keresek két kisleányom mellé. Cím a kiadóban. 7018

Könyvelőt

magyar, német levelezőt, lehetőleg a tűzifa szakmából, azonnalra keres Ösztreicher Lipót és Fia, Szolnokon. 7018

Szeptatós dadát

2 hetes gyermekhez keres Reisz József, Simánd. Telefon 3. 6185

Békéscsabai hengermalom

Kossuth-utca 1. szám alatt felállítandó lisztüzletébe gyakorlott elárúsítót keresek november elejére, ki óvadékkal rendelkezik. Gécs László gyógyszerész, Batthyány-utca. 6497

Tanulóleányok

heti fizetéssel felvétetnek az Aradi nyomdarszövetésársaság könyvkötészetében.

INGATLAN.

Eladó

Kasza-utca 28. számú ház. 7008

ÜZLETEK.

Egy 100.000 koronát

forgalmazó fűszer- és vendéglői üzlet (egyéb jogokkal felruházva) házzal együtt eladó. Bővebb felvilágosítás nyerhető Klein Miksa pálinkakereskedőnél, Boros Benitér 8. 7017

KIADÓ LAKÁS.

Kiadó lakás

Szent-Pál-utca 7. szám 4 szoba, nagy üvegezett folyosó, konyha és mellékhelyiségek november 1-re. Bővebbet Hegyesi Gézána, Bocskay-tér 4. 6500

Szent-István-utca 8. sz. alatt egy modern lakás, 2 utcai szoba, előszoba, fürdőszoba és minden mellékhelyiségekkel, november 1-re kiadó. 7021

A poloska

teljes kiírása csupán Vojtek és Weisz biztos szerelvel érhető el. III-711

VÉTEL ÉS ELADÁS.

November 1-jén

életbelépő szabályrendelet rendelkezéseinek megfelelő új lakbérleti szerződési nyomtatványok kaphatók Klein könyvkereskedésében. Telefon 252. sz. 6302

8 darab

kevésbé használt pallysander állványzatu ebédli borszék olcsón eladó. Boné Sándor, Nádor-utca 2. sz. 7028

Függőlámpa,

háztartási és baromfitenyésztési eszközök, jég szekrény, mindenáron eladók. Birsalma is kapható. De-meter utca 92. 7008

Jékarban levő

különbéle butor jutányosan eladó. Kossuth-u. 40, földszint jobbra. 7010

Háztulajdonosoknak

nékülözhetlen lakói nyilvántartására egy házbérfőkönyv és lakbérkönyvecske, melyek Pichler Sándor könyv és papirkereskedésében kaphatók. Szabadság-tér 1. Telefon 808. 5311

Rum compositio

jó házi rum előállítása Vojtek és Weisznál. III-711

Eladó

egy keveset használt, matt hálószoba, egy fehér vendég-, háló- és egy ebédlőberendezés. Megtekinthető Bleier Ignác, Szent Pál-utca 12. szám. 6489

Posta-

csomag feladási

és utalványkönyvek

egész vászonkötésben, arany címnyomással kaphatók 1 korona 50 fillérért az

Aradi Nyomda R. T.
nyomdájában József főherceg-ut 22. sz.

KÜLÖNFÉLE.

Földszint

jobboldali alsó páholy A. bérletre, a folyó évadra átvehető. Cím a kiadóhivatalban. 6380

Ha hull a haja,

használjon magyar haj-perollnt Vojtek és Weisztól. III-711

Klein Testvérek

villany- és vízvezeték-berendezők. Ideál motoros fafűrészelési vállalat. Hunyadi-u. 1. Telefon 707. 5376

Krausz Paulin

színház-épület, telefon-szám 511. Első aradi 112000 kötetből álló kölcsönkönyvtárában minden jó új mű raktáron. Havi bérlet K 1'40, vagy kötetenként 10 fillér. Vidékre kedvezményes árak. Ugyanitt minden folyóirat, divatlap egyenként és bérletben, házhoz szállítva, kapható. 4541

Új módszer.

Van szerencsém az Arad és vidéke tisztelt közönségét értesíteni, hogy Aradon, a Luther Márton u. 1. szám alatt fehérnemű és vegytisztító üzletet nyitottam. Főtörök-velem kitűnő, jó munkát előállítani. Szíves pártfogást kér Széles József, tisztító. 6477

Ha nem jól eszik

a hiszja, adjon neki Vojtek és Weisz hírneves állat tápporából. III-711

Taxameteros

Bér-autok
Telefonszám
816
2881
Szolgálat: reggel fél 6 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferencc-utca 5. sz.

Zálogház.

tól vétetnek arany-, ezüst- és ékeztárgyak
Farkas Streicher J.
Arad, Tökölly-tér 1. sz. 2831

Intézet kereskedelmi ismeretek tanfolyamára. Vezető Friedrich Meester, tulajdonosa Európa határán túl ismert korábban Kereskedelmi Akadémiának Leipzig. Prospektust az igazgatóság által ingyen. 6814

Dein Paula

7019. női kalap raktára
Arad, Wellzer János-utca 9. szám.

Elsőrendű Velür kalap

állandó nagy raktár.